

**A GAZDASÁGI VERSENYHIVATAL ÉS
MUNKÁJÁNAK ISMERTSÉGE, MEGÍTÉLÉSE,
VALAMINT A VERSENYTÖRVÉNYRŐL
ALKOTOTT VÉLEMÉNYEK A
JOGÁSZTÁRSADALOM KÖRÉBEN**

Kutatási jelentés

A kutatást a Gazdasági Versenyhivatal megbízásából a TÁRKI Zrt. végezte

A tanulmányt készítette: Bernát Anikó

Budapest, 2007. március

Vezetői összefoglaló	3
1. Bevezetés.....	6
2. A minta összetétele.....	7
3. A jogászok általános attitűdjei a gazdasági versennyel kapcsolatban.....	10
4. A jogásztársadalom kapcsolata és viszonyulása a Versenytörvényhez	16
4.1. A jogásztársadalom Versenytörvénnyel kapcsolatos eddigi tapasztalatai	16
4.2. A Versenytörvény céljáról és a jelenlegi szabályozásról alkotott vélemények.....	19
4.3. A Versenytörvénnyel kapcsolatos ismeretek	22
4.4. A Versenytörvény hatása az államra, az államigazgatásra	29
5. A Gazdasági Versenyhivatallal kapcsolatos ismeretek és a hivatal megítélése a jogászok körében	32
5.1. A Versenyhivatal tevékenységével kapcsolatos ismeretek.....	32
5.2. A Gazdasági Versenyhivatal és az Európai Unió.....	39

Vezetői összefoglaló

A TÁRKI Zrt. 2007 februárjában 400 fős mintán telefonos közvélemény-kutatást végzett a magyar jogásztársadalom körében a Versenyhivatal és a Versenytörvény ismertségéről, ezek megítéléséről. A jogásztársadalmon belül megkülönböztettünk négy csoportot, amelyek külön almintát képeznek és amelyek azonos arányban (25-25%) képviseltetik magukat a mintában. Ezek tagjai az alábbi jogászfoglalkozásokat űzik: államigazgatásban dolgozók (közigazgatási jogászok és jogi diplomával rendelkező jegyzők), polgári bírók, ügyvédek és vállalati jogászok.

A jogászok legnagyobb része, több mint fele szerint ideális esetben a gazdasági folyamatok szabályozásában körülbelül azonos mértékű az állam és a piaci verseny szabályozó hatása, míg a második legjelentősebb véleménycsoport a döntően piaci szabályozás híve. Az állami szabályozás mellett csak a jogászok töredéke áll ki. A magyar gazdaságon belüli verseny értékelésében a többség, azaz a jogászok közel négyötöde úgy ítéli meg, hogy egyes ágazatokban erős, másokban viszont gyenge verseny tapasztalható. A jogászok kétharmada erősebb versenyt vár, negyede-ötöde pedig éppen megfelelőnek tartja a verseny mértékét.

A mintába került jogászok közel fele foglalkozott már mélyebben a Versenytörvénnyel; közülük is leginkább a vállalati jogászok tanulmányozták már a törvényt. A munkájuk során főként a gazdasági életet érintő kérdésekkel foglalkozó jogászok között közel kétszer akkora a Versenytörvényt valaha is mélyebben tanulmányozók aránya, mint az összes megkérdezett jogász között. A Versenytörvénnyel kapcsolatos ügye a kérdezett jogászok közel felének volt már.

A jogászok kétharmada jól tudja, hogy a törvényhozók szándéka a Versenytörvény létrehozásakor a gazdasági verseny tisztaságának fenntartása, az erős verseny védelme az alacsonyabb árak, a jobb minőség elérése érdekében. Ugyanakkor csupán egyötödük említette a fogyasztók tájékozottságának biztosítását, amely szintén célja a Versenytörvénynek. A jelenlegi versenyszabályozást összességében az aktuális jogi és gazdasági követelményeknek megfelelőnek tartja a jogásztársadalom legnagyobb csoportja. A megkérdezett jogászok negytedede igényelné, hogy jobban megismerhesse a Versenytörvényt, nagyobbik csoportjuk nem érzi ennek szükségét. A Versenytörvénnyel kapcsolatos ismeretek bővítése érdekében a jogászok háromnegyede a jogtárakat,

jogesetgyűjteményeket venné elő, de egyre növekvő arányban vannak köztük olyanok is, akik a GVH ügyfélszolgálatától várják segítséget, illetve felkeresnék a GVH honlapját.

A jogászok körülbelül kilenczede a piac felosztását, a fogyasztók megtévesztését és a versenytársak közti árakról való megegyezést egyaránt a Versenytörvénybe ütközőnek tartja. Mivel ezek a Versenytörvény megsértésének alapesetei, így látható, hogy a jogásztársadalom tagjai egy szűk réteg kivételével tisztában vannak a versenyjog alapjaival. A jogászok nyolctizede egyetért azonban azzal is, hogy a monopóliumok kialakulása is a Versenytörvénybe ütközik, ez azonban téves ismeret, amelyet mégis oszt a legtöbb jogász. Az agresszív marketingkampány erőfölényes pozícióban szintén nem törvényellenes, mégis a jogászok nagy többsége, héttizede tévesen úgy véli, hogy ez is a Versenytörvénybe ütköző magatartás. A jogászok negyede-ötöde helytelenül véli a Versenytörvény alapján összefonódásnak a továbbértékesítési céllal történő vállalatfelvásárlást a vagyonkezelő részéről, míg a tulajdonjog megszerzése nélkül más vállalkozás feletti irányítás megszerzését a jogászok kétharmada tekinti összefonódásnak. Részvénycsere esetén tízből négy jogász gyanakszik összefonódásra.

A gazdasági erőfölénnyel való visszaélésről szinte minden jogász tudja, hogy a Versenyhivatal kompetenciájába tartozó ügy, és kartell-gyanú esetén is majdnem minden kérdezett jogász felkeresné a GVH-t, fogyasztó megtévesztése esetén pedig háromnegyedük tenné ezt. Mindez azt jelenti, hogy négy jogászból legalább három tudná jól, hogy a fenti esetekben a Versenyhivatallal kellene kapcsolatba lépni. A közbeszerzési törvény megsértése viszont nem a GVH ügye, mégis a jogászok négytizede szerint fel lehet ezzel keresni a hivatalt. A jogászok azon fele is rossz ismeretek birtokában van, akik szerint a Versenyhivatalhoz lehet fordulni, amennyiben egy közszolgáltató nem tartja be a hatósági árakat. Még egy olyan nonszensz esetben is, mint a bennfentes információk alapján tett tisztességtelen lóversenyfogadás észlelése esetén is a GVH-hoz fordulna a jogászok több, mint egynegyede.

A jogászok közel négyötöde tudja jól, hogy a Versenytörvény az önkormányzatok és más állami szervek által irányított vállalatokra is vonatkozik. Több, mint harmaduk azt is jól tudja, hogy a Versenytörvény tartalmaz az államra vonatkozó előírásokat, például a minisztériumoknak a versenyviszonyokra is hatást gyakorló jogszabálytervezeteket előzetesen egyeztetniük kell a Versenyhivatallal.

A megkérdezett jogászok összességében nem érzik magukat hiánytalanul tájékozottnak a Gazdasági Versenyhivatal munkájával, hatáskörével, feladataival kapcsolatban. Teljes mértékben kompetensnek csak 3%-uk érzi magát, megfelelőnek tartja tájékozottságát 40%-uk, a többség viszont ennél hiányosabb ismeretekről számolt be, a jogászok közel fele ugyanis csak részben, közel egytizedük pedig egyáltalán nem ismeri a GVH tevékenységét.

Tízből kilenc jogász jól tudja, hogy erőfölénnyel való visszaélés esetén a GVH-hoz kell fordulni. Tízből hatan azzal is tisztában vannak, hogy a fogyasztók megtévesztése mint versenyellenes magatartás is a Versenyhivatal kompetenciájába tartozik, és a jogászok harmada gondolja azt is, ám helytelenül, hogy a vállalkozások közötti verseny során történő hitelrontás esetén is a GVH-hoz kellene fordulni. A GVH vizsgálóinak jogköréről tízből hét jogász (69%) jól tudja, hogy a vizsgálók minden iratba betekinthetnek, a vállalkozás minden helységébe beléphetnek, tízből ketten azonban rosszul értesültek erről a jogköréről, mivel szerintük csak az ügyvezető, illetve a jogi képviselő engedélyével végezheti munkáját. Abban azonban a jogászok között gyakorlatilag teljes az egyetértés, hogy a Versenyhivatalnak jogában áll bírságot kiszabni a vállalkozásokra, amennyiben a versenybe ütköző magatartása kiderül. A jogászok több, mint fele hallott már a GVH engedélyezési politikájáról. Az elmúlt években most a leginkább pozitív a jogászok ítélete a Gazdasági Versenyhivatal munkájáról, továbbra is *megfelelő* jelző volt a leggyakoribb az értékelések között.

A jogászok kétharmada annyiban felkészülten élte meg az EU-csatlakozást, hogy tudja: EU-s szinten is léteznek a Verseny törvényhez hasonló jogszabályok, és a tagállamok versenyjogával egymást kiegészítve működnek. A leginkább elterjedt téves ismeret ezzel kapcsolatban az, hogy léteznek EU-s szinten is versenyjogi szabályozások, amelyek az EU alkotmányának hatályba lépésekor átveszik a tagállami versenytörvények szerepét. A jogászok ismeretei a magyar versenyjog és az EU kapcsolatáról vegyesek: háromnegyedük jól tudja, hogy az EU a tagállamokban, így Magyarországon is vizsgálhat kartellügyeket és hogy a GVH nemcsak a magyar versenytörvény, de az EU versenyszabályai alapján is eljárhat. Ugyanakkor a jogászok fele rosszul értesült a GVH határozatainak megtámadásával kapcsolatban, és széles körben elterjedt tévhit az is, hogy amíg a magyar vállalatok összefonódásait a GVH-nál kell engedélyeztetni, addig a legalább részben külföldi tulajdonú vállalatokét az Európai Bizottságnál.

1. Bevezetés

A TÁRKI Zrt. 2007 februárjában telefonos közvélemény-kutatást végzett a Gazdasági Versenyhivatal megrendelésére a magyar jogásztársadalom körében a Versenyhivatal ismertségéről, a hivatal tevékenységéről, munkájáról alkotott véleményekről, valamint a Verseny törvény ismeretéről. A kutatás szorosan kapcsolódik a Gazdasági Versenyhivatal munkájáról készített másik három kutatáshoz: ezeket a vizsgálatokat a vállalkozói szféra, a lakosság és a gazdasági újságírók véleménye alapján készítettük.

A 437 válaszadó fős minta négy, nagyjából egyenlő részre bontható. Ezek az alminták egyes foglalkozási csoportok alapján specifikálják a jogásztársadalmat: államigazgatásban dolgozók (közigazgatási jogászok és jogi diplomával rendelkező jegyzők), polgári bírók, ügyvédek és vállalati jogászok.

A következőkben a vizsgálat eredményeit összegezzük. A főbb adatokat szemléletes formában ábrázoltuk. A kérdésekre adott válaszokat a főbb háttérváltozók szerint részletesebben is elemeztük, ha ez az alapadatok megoszlását ismerve szükségesnek tekinthető. Ez a kutatássorozat 2002–2004 között is lezajlott, ami lehetővé teszi a vélemények változásának vizsgálatát is. Jelen tanulmányban a legutóbbi, 2004-es eredményeket vetjük össze a legfrissebb adatokkal, de ahol releváns, ott a korábbi kutatásokra is kitérünk.

2. A minta összetétele

A jogásztársadalomból vett mintát alkotó 437 válaszadó kiválasztása során a véletlenszerűség alapelve mellett azt tartottuk szem előtt, hogy a megkérdezettek a gazdasági verseny szempontjából releváns jogász foglalkozási csoportokból egyenlő arányban kerüljenek ki.

A jogásztársadalmon belül megkülönböztettünk négy csoportot, amelyek külön almintát képeznek. A négy csoport kb. 100–100 főből áll, és tagjai az alábbi jogászfoglalkozásokat űzik: ügyvédek (29%, N=127); államigazgatásban dolgozók (ezen belül: közigazgatási jogászok és jogi diplomával rendelkező jegyzők) (23%, N=102), polgári bírók (23%, N=100) és vállalati jogászok (25%, N=107). A négy almintá közül hármát lista alapján, egyszerű véletlen mintavételi eljárással választottuk: az államigazgatásban dolgozók, a bírók és az ügyvédek listája a Jogásznapló 2007-es kiadásából származik. A vállalati jogászok mintáját úgy állítottuk elő, hogy az 500 legnagyobb magyarországi cégből egyszerű véletlen mintavételi eljárással mintát vettünk, majd ezen cégek vállalati jogászait kérdeztük meg.

A mintába került jogászok több, mint egynegyedének (28%) a gazdasági életet érintő kérdések munkájuk fő területét jelentik, míg minden másodiknak (51%) nem ez a fő területe, de szokott gazdasági kérdésekkel is foglalkozni, ők tehát szintén valamelyest kompetensnek tekinthetők. A jogászok egyötöde (21%) viszont egyáltalán nem foglalkozik ilyen ügyekkel. A munkája során főként gazdasági kérdésekkel foglalkozók fele (52%) vállalati jogász, több, mint harmada (36%) ügyvéd, további 12%-a bíró és csak 6%-a államigazgatásban dolgozó jogász. Fő területként gazdasági ügyekkel leginkább a vállalati jogászok foglalkoznak (47%-uk), míg az államigazgatásban dolgozók és a bírók körében alacsonyabb ezek aránya (az államigazgatásban dolgozók 5%-a, a bírók 10%-a tekinti a gazdasági ügyeket fő területének). Az ügyvédek 38%-a foglalkozik elsősorban gazdasági ügyekkel. A bírók 21%-a, az államigazgatásban dolgozók 28%-a szokott gazdasági ügyekkel foglalkozni, de nem ez a fő területe, kb. negytizedük (44 és 38%-uk) viszont egyáltalán nem foglalkozik gazdasági ügyekkel. A vállalati jogászoknak csak 3%-a, az ügyvédeknek pedig 15%-a állította, hogy a gazdasági kérdések egyáltalán nem tartoznak feladatai közé.

Részletesebben is megvizsgáltuk, hogy a gazdasági jog illetve azzal rokon területek valamelyikével milyen arányban foglalkoznak a mintánkat alkotó jogászok, de ezt a kérdést csak azoknak tettük fel, akik valamilyen gyakorisággal, fő területként vagy munkájának csak egy részeként, de foglalkoznak a gazdasági életet érintő kérdésekkel. Minden általunk felsorolt területtel közel azonos arányban foglalkoznak a gazdasági ügyekkel foglalkozó jogászok: versenyjoggal 33%-uk, fogyasztóvédelemmel 36%-uk, közbeszerzésekkel 35%-uk, közszolgáltatókkal pedig 34%-uk foglalkozik munkája részeként. Versenyjoggal leginkább a vállalati jogászok foglalkoznak (59%), az ügyvédek körében kb. feleannyian (31%), míg a bírók és az államigazgatási jogászok között csak 17–18%-nyian kerülnek versenyjogi kérdésekkel kapcsolatba munkájuk során. A fogyasztóvédelemmel és a közbeszerzésekkel kapcsolatos ügyek esetében a vállalati jogászok a legaktívabbak, hiszen 47%-uk illetve 43%-uk foglalkozik ezekkel a területekkel (is), ugyanakkor az ügyvédek sem sokkal alacsonyabb arányban (36% és 41%) jelezték, hogy ezek a területek is gyakran munkájuk részét képezi. A polgári bírók a közszolgáltatókkal kapcsolatos ügyekkel minden más jogászcsoporthoz képest nagyobb arányban foglalkoznak (56%), ugyanakkor közbeszerzésekkel csak minden tizedik bíró szokott kapcsolatba kerülni.

Konkréten is rákérdeztünk arra, hogy a kérdezett jogász foglalkozott-e már mélyebben a Versenytörvénnyel, illetve hogy volt-e már a Versenytörvénnyel kapcsolatos ügye. A mintába került jogászok közel fele (46%) foglalkozott már a törvénnyel, és ugyanennyiüknek (46%) pedig volt is már vele kapcsolatos ügye. Leginkább a vállalati jogászok (77%-uk) és az ügyvédek (52%-uk) tanulmányozták már a törvényt, az államigazgatásban dolgozók között 26%, a bírók között pedig 27% a Versenytörvényben jártas válaszadók aránya. Ezzel összefügg a Versenytörvénnyel kapcsolatos ügyekkel foglalkozók aránya is, így nem meglepő, hogy az ügyvédek és a vállalati jogászok között jóval nagyobb arányban találunk olyat (56% és 81%), akinek már volt Versenytörvénnyel kapcsolatos ügye, mint a bírók és az államigazgatásban dolgozók között (12% és 18%). A mintánkat alkotó, a Versenytörvénnyel már valaha foglalkozó jogászok négytizede (41%) vállalati jogász, egyharmada (33%) ügyvéd, 13–13%-a pedig államigazgatásban dolgozó jogász valamint bíró. A Versenytörvénnyel kapcsolatos ügyvel valaha foglalkozók „jogászfoglalkozási” megoszlása is hasonló: a vállalati jogászok 44%-ának, az ügyvédek 36%-ának, az államigazgatásban dolgozók és a bírók 9%-ának és a polgári bírók 12%-ának volt már a Versenytörvénnyel kapcsolatos ügye.

A vállalati jogászok esetében arról is van adatunk, hogy mekkora és milyen tulajdonú vállalatnál vannak alkalmazásban, valamint azt, hogy mely gazdasági ágban tevékenykedik az adott cég. A mintában fölényben vannak a magyar cégek alkalmazottai: a vállalati jogászok 28%-a teljesen magyar cégnél dolgozik, 29%-uk részben magyar, részben külföldi tulajdonúnál, egyötödük (20%) teljes mértékben külföldi, 21%-uk pedig multinacionális cégnél. (2%-uk esetében nem derül ki). A vállalati jogászok munkahelyeinek ágazati bontása túlsúlyt mutat az ipar irányába: a mintába került vállalati jogászok közel fele (46%) az ipar, bányászat, energia és a gyáripár területén dolgozik, 5%-uk cége pedig a mezőgazdaság, erdő- és vízgazdálkodás, halászat terén érdekelt. A szolgáltató szektort a 27%-nyi kereskedelem terén dolgozó, a 7%-nyi közlekedési, szállítási, hírközlési, az 1%-nyi pénzügyi, biztosítási piacon és a 7%-nyi egyéb szolgáltatást végző cégnél dolgozó vállalati jogász képviseli, míg 3%-uk az egészségügyi szektorban dolgozik. Közepes, 10–49 főt alkalmazó cégnél dolgozik 5%-uk, ennél nagyobb vállalkozás alkalmazottja a többség, 58%, míg nemzetközi szintű, multinacionális cégnél van alkalmazásban 35%-uk. A vállalati jogászokat érintő fenti kérdések az alacsony elemszám miatt nem alkalmasak arra, hogy az elemzés során háttérváltozóként használjuk őket.

A mintát alkotó 437 jogász – azaz minden megkérdezett, nemcsak a vállalati jogászok – társadalmi-demográfiai jellemzőik alapján az alábbi módon oszlanak meg. Kiegyenlített a nemek aránya: a mintába kerültek 51%-a férfi, 49%-a nő. Életkoruk alapján válaszadóink közel fele (45%) fiatal jogász, azaz 18–39 éves, további 19%-uk középkorú, pontosabban a negyvenes éveiben jár (40–49 éves), míg a kérdezett jogászok negyede (24%) az ötvenes korosztályba tartozik (50–59 éves). Az ennél idősebbek 9%-ot tesznek ki. (3% esetében nem derül ki az életkor.)

A válaszadók munkahelyének településtípus szerint megoszlása nem meglepő módon nagyvárosi fölényt mutat: a 42%-nyi budapesti és 14%-nyi megyeszékhelyen dolgozó jogász mellett 36%-uk egyéb városban dolgozik és csak 8% a községben foglalkoztatott jogászok aránya.

3. A jogászok általános attitűdjei a gazdasági versennyel kapcsolatban

A Gazdasági Versenyhivatal és a Versenytörvény ismertsége, az azokról alkotott lakossági vélemények megismerése előtt érdemes azt vizsgálni, hogy a *gazdasági verseny* fogalmáról miként vélekednek a mintába került jogászok. Bár a rendszerváltást megelőző években sem volt már ismeretlen ez a fogalom a magyar társadalom és így a jogászok előtt sem, mégis, jogi passzusként csak a rendszerváltás óta van jelen a gazdasági verseny a magyar jogi rendszerben. Így tekintve a gazdasági verseny fogalma viszonylag új keletű jogi terminus, így a mögötte meghúzódó alapelvek, megfontolások sem feltétlenül annyira konszenzusosak, mint egyes évtizedek óta alkalmazott jogi terminusok esetében.

Kérdésünkben az állami szerepvállalás mértékét egy olyan árnyaltabban megfogalmazott dichotómiával jelenítettük meg, amelyben az állami beavatkozás fontosságát az árak, bérek szabályozásával, a verseny prioritását pedig a kereskedők, termelők versenyével jelenítettük meg. A válaszokat egy olyan skálán vártuk, amely ennek a dimenzióknak különböző pontjait ragadja meg. **A jogászok legnagyobb része, több mint fele (52%) szerint ideális esetben a gazdasági folyamatok szabályozásában körülbelül azonos mértékű az állam és a piaci verseny szabályozó hatása, míg a második legjelentősebb véleménycsoport a döntően piaci szabályozás híve (33%), ugyanakkor a kizárólagos piaci szabályozás híveinek aránya mindössze 3%. Az állami szabályozás mellett csak a jogászok töredéke áll ki: az állami szerepvállalás kizárólagos vagy döntő befolyása csak minden nyolcadik jogász szerint teremtené meg a megfelelő helyzetet: 4%-uk tartja a legjobbnak azt, ha a gazdasági folyamatokat kizárólag az állam szabályozza, 8%-uk pedig azt, ha döntően, de nem csak az állami szabályozás érvényesül. (1. ábra)**

A 2004-es kutatás során a két fő nézetet vallók táborának aránya éppen fordított volt: 2004-ben a legtöbben úgy érveltek, hogy a gazdaság szabályozásában a legjobb út a piac és az állam kiegyenlített szerepvállalása (53%) és csak a második legtöbb említést kapta az, hogy döntően a piac szabályozására lenne szükség (38%). Emellett érdekes, hogy az állami szabályozás híveinek aránya jelentősen megnőtt (5%-ról 12%-ra). Egy évvel korábban, 2003-ban azonban a jelenlegihez hasonló válaszmegoszlást kaptunk, azaz ebben a kérdésben az

inkább a piaci szabályozást preferálók és a status quo híveinek aránya ingadozik, ugyanakkor kétségtelen, hogy ez a két vélemény tekinthető dominánsnak a kérdésben.

1. ábra

Mi a jobb: a gazdasági folyamatok állami szabályozása vagy a verseny?

Az államigazgatásban dolgozók az átlagosnál magasabb arányban, 81%-nyian pártolják azt, hogy az állami szabályozás és a piaci verseny súlya közel azonos legyen a versenyszabályozásban, és átlagon aluli arányban (12%) szeretnék döntően piaci szabályozású gazdaságot, a vállalati jogászok azonban épp ez utóbbi nézet mellett elkötelezettebbek az átlaghoz viszonyítva (45%). Akik foglalkoztak már korábban a Versenytörvénnyel, azok körében átlagon felüli az inkább piaci verseny általi szabályozás mellett voksolók aránya (39%), akiknek pedig nem volt még Versenytörvénnyel ilyen kapcsolata, azok az állami és a piaci szabályozás egyenlő hatását preferálják átlagon felüli arányban (62%). Ugyanezek az összefüggések mutathatók ki abból a szempontból is, hogy a kérdezett jogásznak volt-e már a Versenytörvénnyel kapcsolatos ügye: az ilyen ügygel munkájuk során már foglalkozó jogászok négytizede (40%) a döntően piaci gazdaságsszabályozás mellett teszi le voksát, míg a Versenytörvénnyel még nem foglalkozók átlagon felüli arányban (62%) jelennek meg az állami és piaci szabályozás kiegyenlítetttségét preferálók között. Akinek fő területe a gazdasági jog, azok átlagon felüli arányban (44%) preferálják a döntően piaci szabályozást, míg akiknek egyáltalán nem területük a gazdasági jog, azok inkább az állam és piac súlyának kiegyenlítődését szorgalmazzák (73%). A

gazdaság szabályozásról vallott nézeteket azonban nem befolyásolja az, hogy a kérdezett a munkája során foglalkozik-e a versenyjoggal, közbeszerzésekkel, fogyasztóvédelemmel illetve a közszolgáltatókkal. Ezt az attitűdöt a jogászok neme, kora és munkahelyük településtípusa sem befolyásolja érdemben.

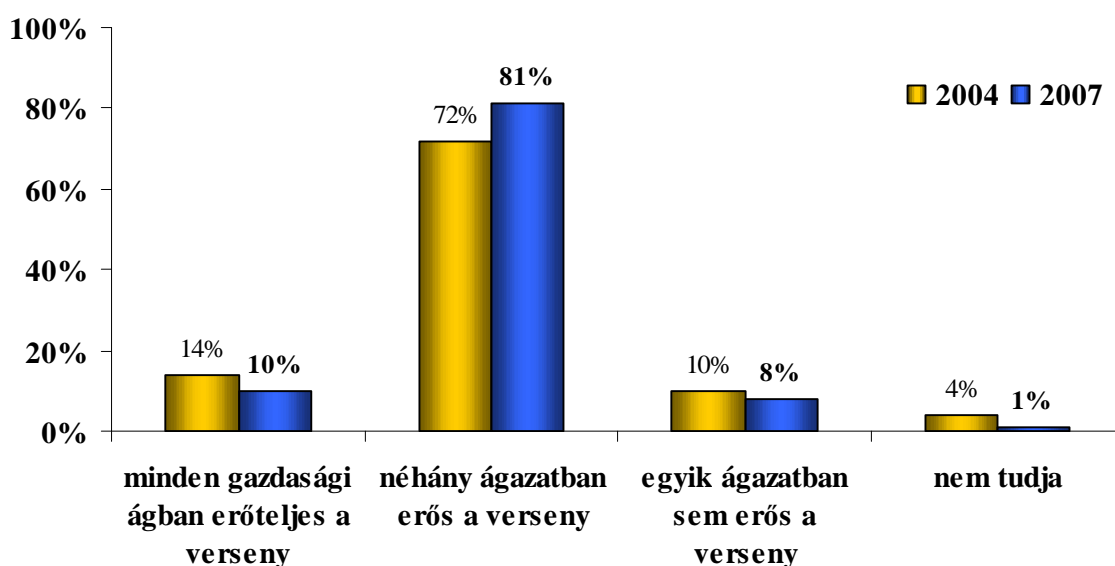
A jogászoknak a magyarországi gazdasági verseny jelen állapotáról alkotott véleményét két kérdéssel kívántuk felmérni: az egyik a verseny penetrációjára, a másik a verseny intenzitására utal. Előbbi esetben azt kérdeztük, hogy a kérdezett **mennyire ítéli erőteljesek a gazdasági versenyt ágazati szempontból: minden ágazatban erőteljes verseny van, egyikben sincs erőteljes verseny, vagy ágazattól függően tapasztalható erős illetve gyenge verseny.**

A két egyértelmű véleményt képviseli a jogászok kisebb része: a gazdaság minden ágában erős versenyt lát 10%-uk, ugyanakkor egyik gazdasági ágban sem érzékel erős versenyt 8%-uk. A többség, azaz az a jogásztársadalom közel négyötöde (81%) szerint egyes ágazatokban erős, másokban viszont gyenge verseny tapasztalható.

Három évvel ezelőtt és az azt megelőző években is hasonló arányokat tapasztaltunk az egyes véleménycsoportok esetében, de míg 2002–2004 között folyamatosan csökkent a domináns csoport aránya, azaz akik azt állítják, hogy némely gazdasági ágazatban erős, némelyikben viszont gyenge a gazdasági verseny, addig 2007-re valamelyest emelkedett az így vélekedők aránya. Ezzel ellentétben míg a korábbi hároméves kutatásban folyamatosan nőtt azon jogászok aránya, akik szerint minden ágazatban erős a verseny, addig idénre valamelyest csökkent e csoport részesedése. Ezek a változások figyelemre méltóak, ugyanakkor nem változtatják meg érdemben a kérdésben kapott vélemények fő irányát. (2. ábra)

2. ábra

Mennyire erőteljes a gazdasági verseny a mai Magyarországon?

A fenti véleményeket nem befolyásolja az, hogy a kérdezett jogász milyen területen dolgozik (ügyvéd, bíró, államigazgatási vagy vállalati jogász, illetve a gazdasági témák mennyire vannak jelen munkájában), és az sem, hogy korábban foglalkozott-e már a Versenytörvénnyel vagy volt-e azzal kapcsolatos ügye. Az sem hat a gazdasági verseny elterjedtségéről kialakult véleményre, hogy a válaszadó jogász szokott-e foglalkozni versenyjoggal, közbeszerzésekkel, fogyasztóvédelemmel vagy közszolgáltatásokkal. Nemcsak a szakmai tényezők, de a demográfiai természetű jellemzők sem befolyásolják a válaszadók véleményét: sem a nem, sem az életkor, sem pedig a munkahely településtípusa szerint nem találtunk statisztikailag értékelhető különbséget a válaszadó jogászok egyes csoportjai között.

A gazdasági folyamatok szabályozásáról és a magyarországi gazdasági verseny kiterjedtségéről alkotott nézet sem függ össze, azaz minden véleménycsoportban azonos arányban vélekednek arról, hogy szektorális értelemben mennyire elterjedt a verseny a magyar gazdaságban.

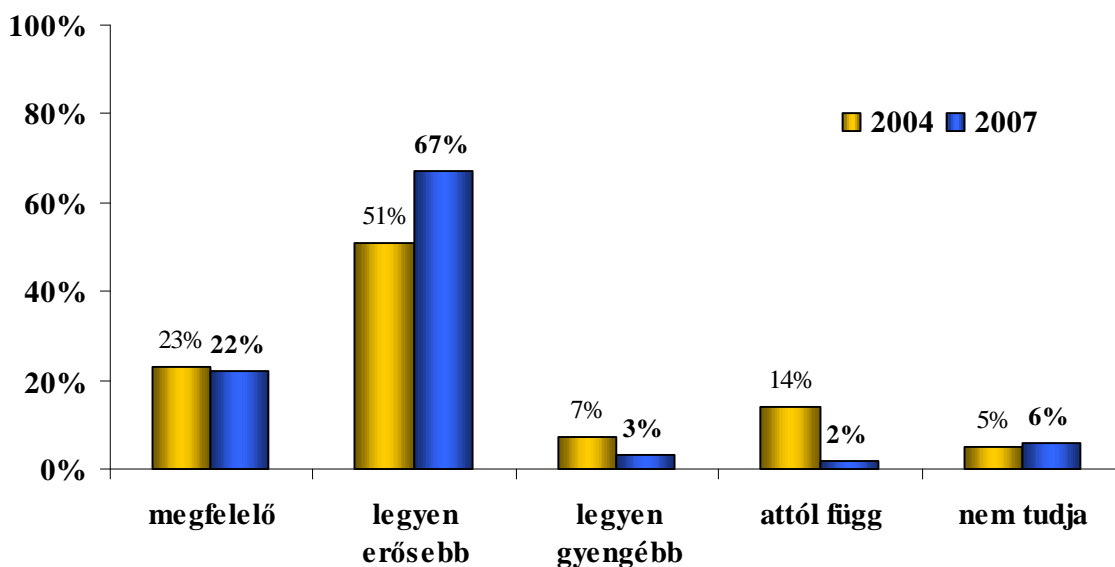
A gazdasági verseny magyarországi működésének megítélését firtató másik kérdésünk általában, a magyar gazdaság egészére vonatkoztatva kérdezi, hogy mennyire tartja a jogásztársadalom erőteljesnek vagy gyengének a gazdasági versenyt. **A jogászok kétharmada (67%) erősebb versenyt vár, negyede-ötöde (22%) pedig éppen**

megfelelőnek tartja a verseny mértékét, 3%-nyian viszont gyengébbet szeretnének. A jogászok 2%-a csak más tényezők figyelembe vételével tudnának a magyar gazdaságon belüli verseny mértékéről nyilatkozni. A kérdezett jogászok 6%-ának nincs véleménye erről a kérdésről. (3. ábra)

Minden korábbi vizsgálatban a domináns vélemény az erősebb versenyt váróké volt, ám e csoport súlya változó volt: 2002-ről 2003-ra csökkent, 2004-re viszont nőtt az erősebb gazdasági versenyt igényelők aránya, mindeközben a jelenlegi helyzettel elégedettek aránya előbb kissé nőtt, majd jelentősen csökkent. 2007-re tovább nőtt az erősebb verseny iránti igény, ennek hatására pedig már háromszor annyi jogász vár erősebb gazdasági versenyt Magyarországon, mint amennyien elégedettek a verseny mértékének mostani állapotával. Gyengébb gazdasági versenyt mindenkor csak egy szűk réteg szeretett volna. (3. ábra)

3. ábra

Milyen jelenleg a magyar gazdasági verseny?

Az államigazgatásban dolgozó jogászok még az átlagosnál is nagyobb arányban (78%) szeretnének erősebb gazdasági versenyt, a polgári bírók körében viszont kissé alacsonyabb ezek aránya (59%). Azok a jogászok, akik foglalkoztak már versenyjoggal illetve közszolgáltatókkal, az átlagosnál nagyobb arányban tartják megfelelőnek a verseny mértékét (27% és 28%) és a versenyjoggal foglalkozók körében átlagon aluli az erősebb versenyt igénylők aránya (59%), ugyanakkor mindkét csoportban ez a vélemény a domináns, csak

nem olyan fölényel, mint a többi jogász körében. Ugyanakkor az, hogy a kérdezett foglalkozott-e már a Versenyjoggal illetve volt-e azzal kapcsolatos ügye, nem befolyásolja az ebben a kérdésben kialakult véleményét. A jogászok életkora nem befolyásolja a kérdésben alkotott véleményüket. A budapesti jogászok még az átlagosnál is alacsonyabb arányban (14%) tartják megfelelőnek a jelenlegi magyarországi versenyt, míg 73%-uk erősebb versenyt szeretne, szemben a városokban dolgozó jogászokkal, akik a jelenlegi versenyt megfelelőnek ítélik körében felülreprezentáltak (28%) és az átlagosnál kevésbé (60%) szeretnék erősebb gazdasági versenyt Magyarországon.

A gazdasági verseny erősségéről és elterjedtségéről alkotott vélemény között nem mutatható ki statisztikai értelemben számottevő összefüggés, tehát minden véleménycsoportban közel azonos arányban képviseltetik magukat az erősebb és gyengébb verseny hívei csakúgy, mint a jelenlegi helyzetet megfelelőnek ítélik.

4. A jogásztársadalom kapcsolata és viszonyulása a Versenytörvényhez

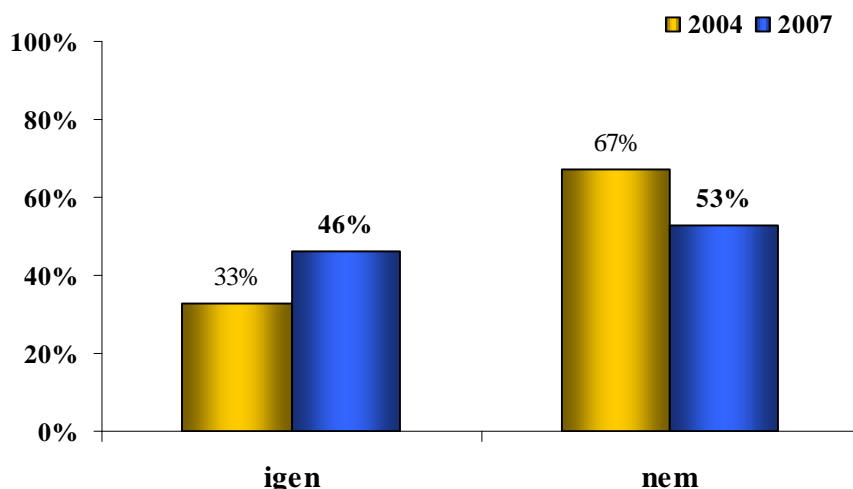
4.1. A jogásztársadalom Versenytörvénnyel kapcsolatos eddigi tapasztalatai

A telefonos interjúk során a jogászmintába kerülés egyik kritériuma az volt, hogy az illető jogász ismerje a Versenytörvényt, azaz igennel válaszoljon arra a kérdésre, hogy hallott-e már a Versenytörvényről. Azzal a jogással, aki nemmel felelt, nem készítettük el az interjú további részét, tehát kiesett a mintából, hiszen egy jogásztól – szakterületétől függetlenül – elvárható, hogy egy ilyen súlyú törvényről legyen tudomása. Célunk tehát az volt, hogy a *Hallott-e Ön a versenytörvényről?* kérdésre adott válaszok 100%-a igen legyen, azaz minimális kompetenciára van szükségünk a gazdasági versennyel, a Versenytörvénnyel és a Versenyhivatallal összefüggő kérdések érdemi vizsgálata érdekében. **A továbbiakban tehát – a lakossági és a vállalkozói kutatással ellentétben – evidenciaként kezeljük azt, hogy a válaszadók mindegyike hallott már a Versenytörvényről.**

Ahogy azt már korábban, *A minta leírása* című fejezetben megemlítettük, **a jogászok közel fele (46%) foglalkozott már mélyebben a Versenytörvénnyel, nagyobbik része azonban még nem (53%).** 2003-ban és 2004-ben azonban csak a jogászok egyharmada (30–33%) állította, hogy már foglalkozott a Versenytörvénnyel, azaz **az utóbbi években nőtt a Versenytörvény terén kompetens jogászok aránya.** (4. ábra)

4. ábra

Foglalkozott-e már mélyebben a Versenytörvénnyel?

Leginkább a vállalati jogászok tanulmányozták már a törvényt, több mint háromnegyedük (78%) állította ezt. Az államigazgatásban dolgozóknak és a bíróknak azonban a vállalati jogászokhoz képest csak töredéke, összességében negyede (26–27%-a) jártas a Versenytörvényben.

Nem meglepő az az összefüggés, miszerint **a munkájuk során főként a gazdasági életet érintő kérdésekkel foglalkozó jogászok között közel kétszer akkora (80%) a Versenytörvényt valaha is mélyebben tanulmányozók aránya, mint a teljes jogászmintában (46%),** a gazdasági kérdésekkel soha nem foglalkozó jogászoknak pedig csak 6%-a tanulmányozta már valamikor behatóbban a Versenytörvényt. Még ennél is evidensebb, sőt axiomatikus, de statisztikailag is igazolható az, hogy azok a jogászok, akik munkájuk során a versenyjoggal is foglalkoznak, azok 84%-a foglalkozott már mélyebben a Versenytörvénnyel. Inkább az a meglepő, hogy akiknek – állításuk szerint – a versenyjog is a munkája részét képezi, azok közül 16%-nyian úgy nyilatkoztak, hogy nem foglalkoztak még mélyebben a Versenytörvénnyel. Ugyanakkor azon jogászok egyharmada (34%) is belemélyedt már a törvénybe, aki nem foglalkozik versenyjoggal. A közbeszerzésekkel és a fogyasztóvédelemmel foglalkozó jogászok héttizede (73% és 70%), a közszolgáltatókkal foglalkozók hattizede (61%) tanulmányozta már behatóbban a Versenytörvényt.

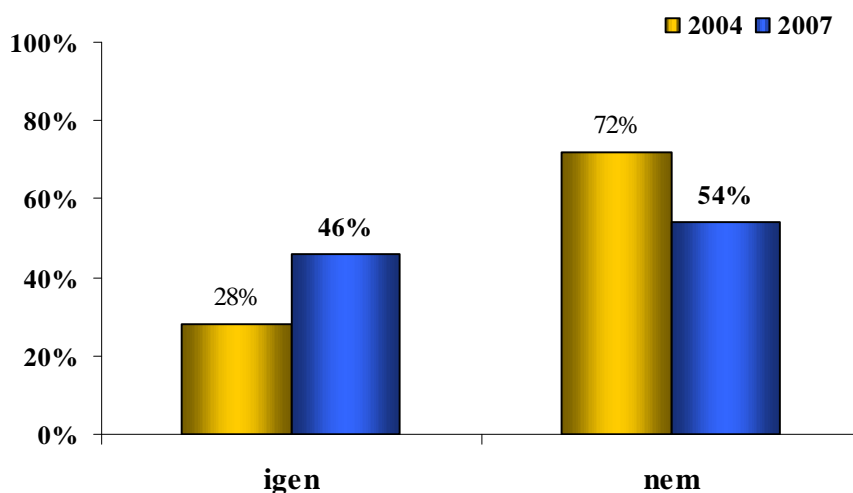
A fővárosban dolgozó jogászok között felülreprezentáltak a Versenytörvényben jártas jogászok (54%), míg a legkisebb arányban a vidéki városokban és a falvakban dolgozók között vannak ilyen jogászok (38–38%).

Az előzőhöz hasonló, de méginkább tényszerű válaszokra számító kérdésben nem csupán a Versenytörvénnyel való foglalkozást kérdeztük, hanem azt, hogy a kérdezett jogásznak volt-e már a Versenytörvénnyel kapcsolatos ügye. Az arányok megegyeznek az előző kérdésben kapott megoszlásokhoz. **A Versenytörvénnyel kapcsolatos ügye ugyanis a kérdezett jogászok 46%-ának volt már, 54%-a még nem került ilyen szinten kapcsolatba vele.** A korábbi kutatásokban alacsonyabb arányban találtunk Versenytörvénnyel kapcsolatos ügyet vivő jogászokat (2004-ben pl. 28%-nyian voltak ilyenek a mintában).¹ (5. ábra)

¹ Mindez talán arra is visszavezethető, hogy a korábbi kutatások jogászmintái kevésbé voltak fókuszáltak a témánk szempontjából, hiszen a 2002–2004-es kutatások mintavételénél nemcsak a polgári bírókat, hanem minden bírót kérdezhettünk, illetve az államigazgatási jogászokon belül nemcsak a jogi diplomás jegyzők, hanem bármely jegyző bekerülhetett a mintába.

5. ábra

Volt-e már a Versenytörvénnyel kapcsolatos ügye?

Miután ez a kérdés elméletileg is bizonyos mértékig összefügg az előző, a törvénnyel való foglalkozásra vonatkozó kérdéssel, ezért nem meglepő, hogy a törvénnyel mélyebben foglalkozók között meglehetősen felülreprezentáltak azok, akiknek már volt is ezzel kapcsolatos ügye: a Versenytörvényt behatóan tanulmányozók négyötöde (82%) részt vett már ezzel kapcsolatos ügyben munkája során. 18%-uk tanulmányozta már a törvényt, de azzal kapcsolatos ügyük még nem volt, tehát vizsgálódásaik más okból terjedtek ki a Versenytörvényre. A jogászok 14%-a került abba a némileg ellentmondásos csoportba, amelynek tagjai állításuk szerint nem foglalkoztak még mélyebben a Versenytörvénnyel, de volt már azzal kapcsolatos ügyük. Várható volt az az összefüggés is, miszerint a munkájuk fő területként a gazdasági ügyeket megjelölő jogászok négyötödének (82%) praxisában fordult már elő a Versenytörvénnyel kapcsolatos eset, a gazdasági életet érintő kérdésekkel csak esetlegesen találkozó jogászok között már csak 44%, a gazdasági kérdésekkel sose foglalkozók között pedig csak 4% számolt be ilyen jellegű érintettségről.

Miután a két vizsgált kérdés az említett mértékben összefügg, ezért nem meglepő, hogy amint a Versenytörvénnyel való foglalkozás esetében, úgy a törvénnyel kapcsolatos ügyek múltjával kapcsolatban is igaz az, hogy főleg a vállalati jogászok között, de még az ügyvédek körében is jóval nagyobb arányban találunk olyat (81% és 56%), akinek már volt Versenytörvénnyel kapcsolatos ügye, mint bírók és az államigazgatásban dolgozók között

(23% illetve 18%). A munkájuk során versenyjoggal is foglalkozók 84%-ának volt már azzal kapcsolatos ügye, ugyanakkor érdekes módon, a versenyjoggal munkájukban találkozók 33%-ának még nem volt. A közbeszerzésekkel, a fogyasztóvédelemmel és a közszolgáltatókkal (is) foglalkozó jogászok is tapasztaltabbak a Versenytvényben (71%, 68%, 57%). A fővárosban dolgozó jogászok is felülreprezentáltak (54%) a versenyjogi ügyvel valaha már foglalkozók között.

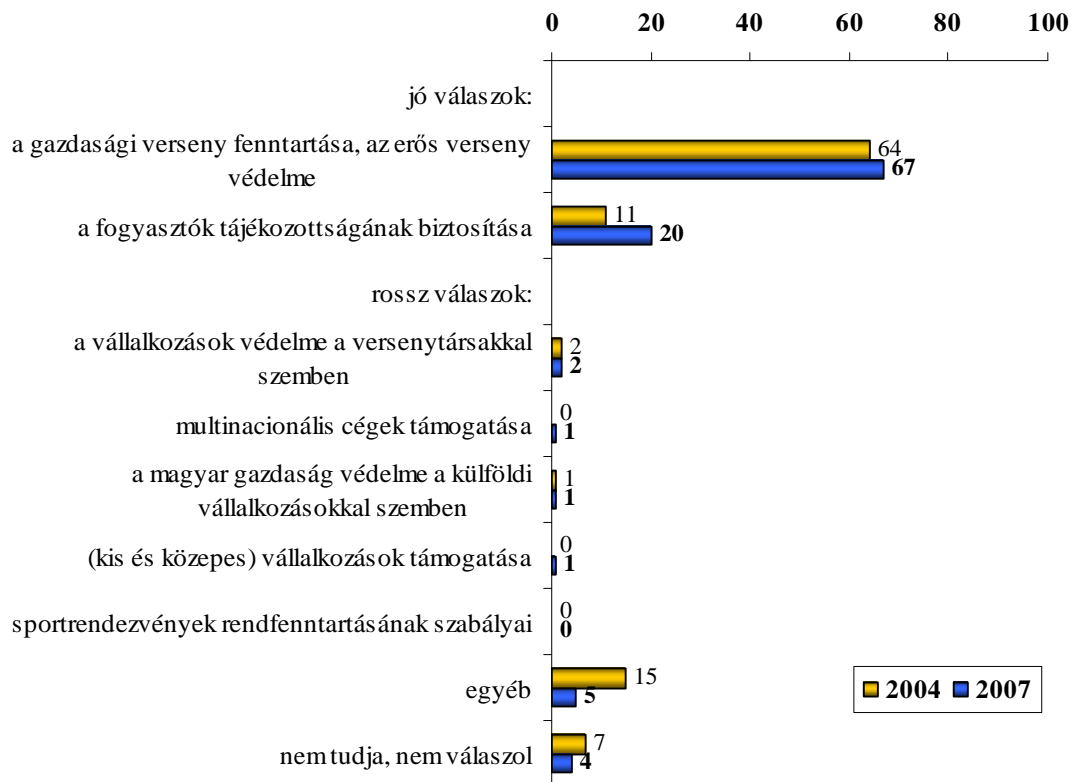
4.2. A Versenytvény céljáról és a jelenlegi szabályozásról alkotott vélemények

Kíváncsiak voltunk arra is, hogy a jogászok milyen jogi célt tulajdonítanak a Versenytvénynek, illetve hogy ismerik-e a tvény valódi célkitűzését. **A jogászok kétharmada (67%) helyesen tudta, hogy a tvényhozók szándéka a gazdasági verseny fenntartása, az erős verseny védelme az alacsonyabb árak, a jobb minőség elérése érdekében. Csúpn 20%-nyian említették azonban a fogyasztók tájékozottságának biztosítását az alacsonyabb árak, a jobb minőség érdekében, amely a Versenytvénynek szintén célja.** 2004-ben hasonló eredményeket regisztrálhattunk: akkor is a jogászok közel kétharmada (64%) tudta, hogy a versenytvény a gazdasági verseny fenntartását szolgálja, ugyanakkor a jelenlegihez képest még alacsonyabba arányban, 11%-nyian említették a fogyasztók tájékozottságának biztosítását.

A helytelen válaszok közül négyet válaszlehetőséget említettek néhányan: a vállalkozások védelmét a versenytársakkal szemben a jogászok 2%-a, a magyar gazdaság védelmét a külföldi vállalkozásokkal szemben a jogászok 1%-a véli a Versenytvény céljának, de a multinacionális cégek támogatását éppúgy említették, mint a kis- és középállalkozások támogatását, igaz azonban az is, hogy csak 1-1%-nyian. Fontos megjegyezni, **hogy a többi rossz válaszlehetőséget senki nem említette, azaz a jogászok döntően helyes ismeretekkel rendelkeznek a Versenytvény céljával kapcsolatban.** 55%-nyian egyéb célt említettek, további 4% pedig nem tudott válaszolni a kérdésre. Ezek az eredmények is összecsengenek a korábbiakkal. (6. ábra)

6. ábra

Mi a célja Versenytörvénynek?

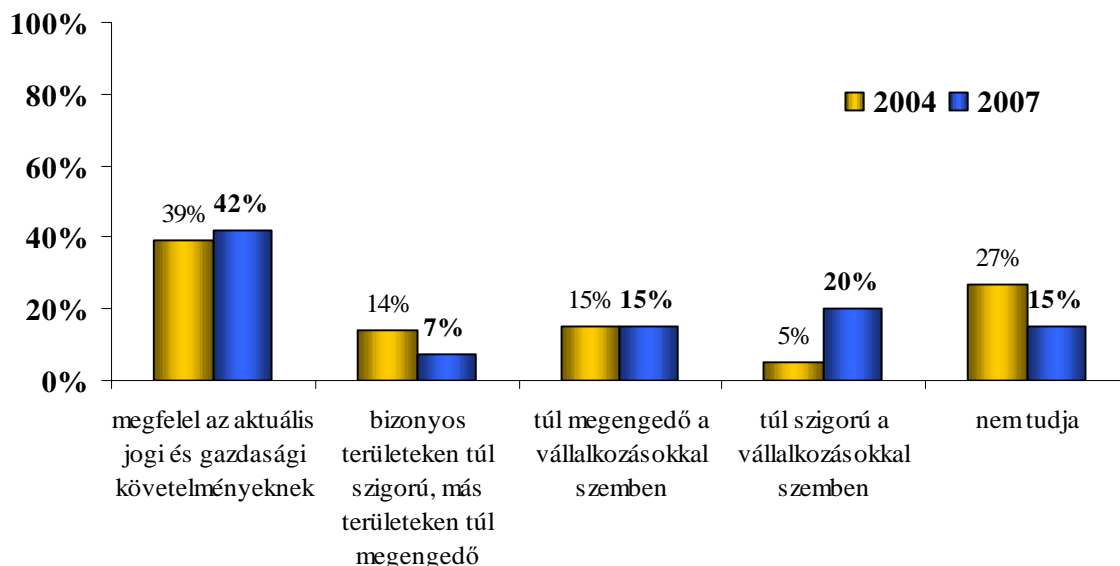
Akik foglalkoztak már mélyebben a Versenytörvénnyel, azok közül az átlagnál többen (73%) tudják azt, hogy a törvényalkotók fő célja ezzel a törvénnyel a gazdasági verseny fenntartása, az erős verseny védelme volt. Ugyanígy a vállalati jogászok körében is felülreprezentáltak azok, akik ennek tudatában vannak (79%). Ugyanakkor az, hogy a kérdezett jogásznak volt-e már a Versenytörvénnyel kapcsolatos ügye, nem hat a jólétesültségre.

A jelenlegi versenyszabályozást összességében az aktuális jogi és gazdasági követelményeknek megfelelőnek tartja a jogásztársadalom legnagyobb csoportja, 42%-a; ez a csoport közel hasonló, pontosabban 3 százalékponttal nagyobb arányú, mint a legutóbbi, 2004-es kutatásban. A mintába került jogászok 7%-a (három éve 14%-a) vegyes véleménnyel van: egyes területeken túl szigorúnak, másokon viszont éppen túl megengedőnek tartja a versenyszabályozást. A 2004-es 15%-kal megegyező mértékben találunk olyan jogászokat, akik egyértelműen túl megengedőnek tartják a szabályozást,

ugyanakkor 5%-ról 20%-ra, azaz négyszeresére nőtt azok részesedése, akik egyértelműen túl szigorúnak találják a jelenlegi versenyszabályozást. A jogászok 15%-a elhárította a választást. (7. ábra)

7. ábra

Véleménye szerint a jelenlegi versenyszabályozás...?

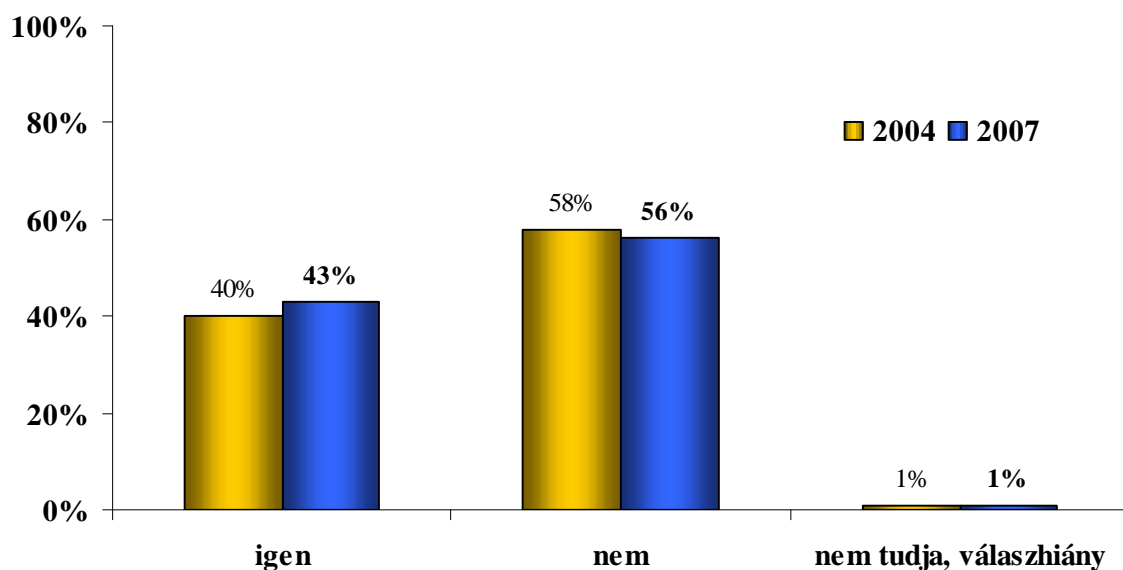
A vállalati jogászok és a polgári bírók körülbelül fele (51% és 46%) szerint a körülményekhez képest megfelelő a jelenlegi szabályozás, az államigazgatásban dolgozó jogászoknak viszont csak négytizede (40%), az ügyvédeknek pedig csupán egyharmada (33%) osztja ezt az elégedett álláspontot. A kérdésben kialakult álláspontot – a korábbi évekkal ellentétben – nem befolyásolja sem az, hogy foglalkozott-e már a kérdezett jogász a Versenytörvénnyel, vagy akár volt-e azzal kapcsolatos ügye, de még az sem, hogy munkájában mennyire vannak jelen gazdasági kérdések. Egyetlen apró kivételt jelenthet talán az a csoport, amelyiknek volt már a Versenytörvénnyel kapcsolatos ügye, körükben ugyanis az átlagosnál kissé magasabb (26%) azok aránya, akik szerint bizonyos területeken túl megengedő, másokon viszont túl szigorú a mai magyar versenyjog.

4.3. A Versenytörvénnyel kapcsolatos ismeretek

A következőben a mintát alkotó jogászokat Versenytörvénnyel kapcsolatos ismereteit kívántuk feltérképezni. **Össességében a megkérdezett jogászok négytizede (43%) igényelné, hogy jobban megismerhesse a Versenytörvényt, nagyobbik csoportjuk (56%) viszont nem érzi ennek szükségét.** A 2004-es vizsgálathoz képest minimálisan nőtt az ismereteket várók aránya, mivel akkor 40%-nyian igényeltek volna több ismeretet, de az, hogy ez valódi növekmény-e, statisztikai értelemben határesetnek minősül. (8. ábra)

8. ábra

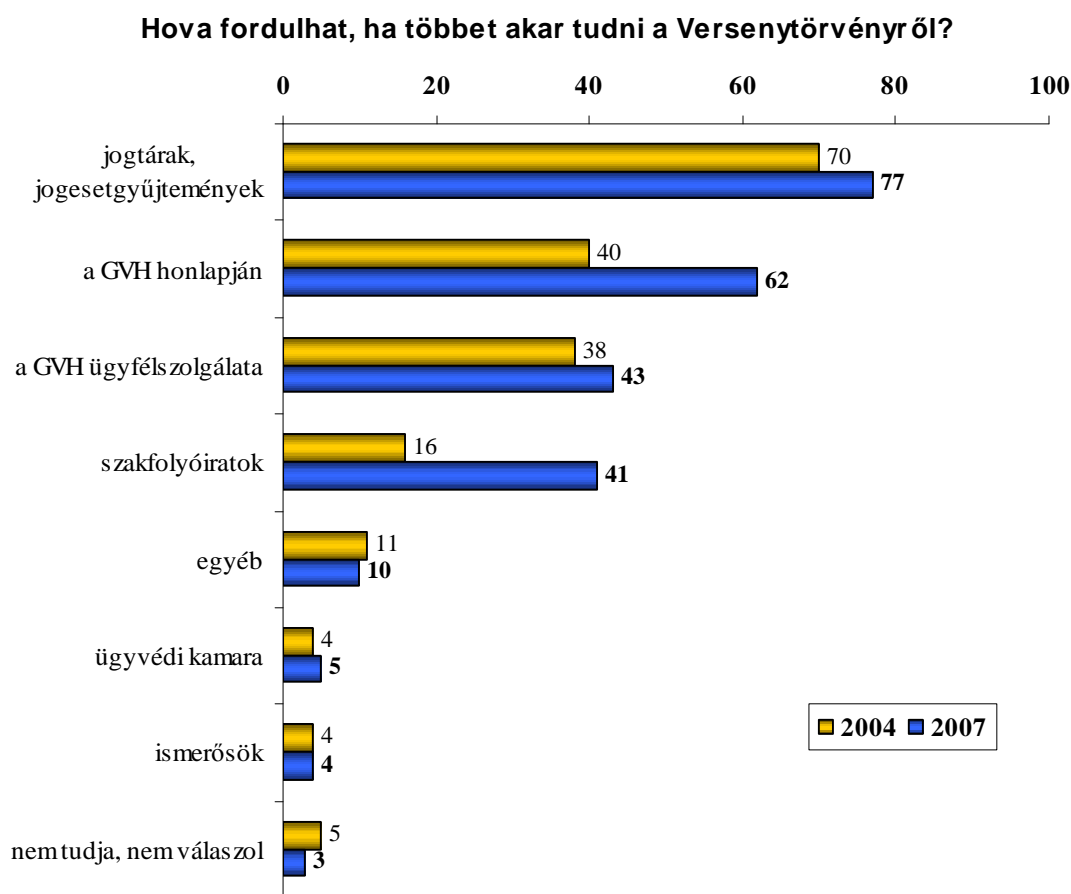
Igényelné-e, hogy jobban megismerhesse a Versenytörvényt?

Az eddigiekben vizsgált tényezők egyike sem befolyásolja azt, hogy a kérdezett jogász szeretne további információkhoz jutni a Versenytörvényről, így se az nem hat erre az igényre, hogy a kérdezett mely jogászi szakmacsoport tagja, se az, hogy foglalkozott-e már mélyebben a Versenytörvénnyel vagy volt-e azzal kapcsolatos ügy, se pedig az, hogy munkája során mennyire foglalkozik különböző gazdasági területekkel vagy gazdasági kérdésekkel általában. Emellett a jogászok kora és munkahelyük településtípusa sem fontos tényező ebből a szempontból.

A fenti cél, azaz a **Versenytvénnyel kapcsolatos ismeretek bővítése érdekében a jogászok többsége, 77%-a (2004-ben 70%) a jogtárakat, jogesetgyűjteményeket venné elő. 62%-uk a GVH honlapjától várna segítséget; e csoport aránya mintegy 50%-kal nőtt, mivel három évvel ezelőtt 40%-uk említette a GVH internetes felületét. Tízből átlagosan több, mint négy jogász választaná a GVH ügyfélszolgálatát (43%), ami kismértékű emelkedést jelent a 2004-es 38%-hoz képest. 41% szakfolyóiratokat olvasna (szemben a 2004-es 16%-kal!), 5% pedig az ügyvédi kamarához fordulna. Ismerőseire a jogászok 4%-a hagyatkozna, és egyéb utat is csak 5%-nyian keresnének. Ez utóbbi válaszok terén nem történt érdemi változás 2004-hez képest. (9. ábra)**

9. ábra

A vállalati jogászok választanak legnagyobb arányban a GVH ügyfélszolgálatát (60%), szemben a bírók 27%-ával. A GVH honlapjáról informálna a bírók kivételével a többi jogászszakma képviselőinek legalább héttizede, míg a bíróknak csak legfeljebb egyharmada (34%). A jogtárakat és a szakfolyóiratokat elsősorban az államigazgatási jogászok használnák, ha többet akarnának tudni a Versenytvénnyről: előbbit 60%-uk, utóbbit 88%-uk említette. Az ügyvédek az átlaghoz képest kétszer annyian említették az ügyvédi kamarát,

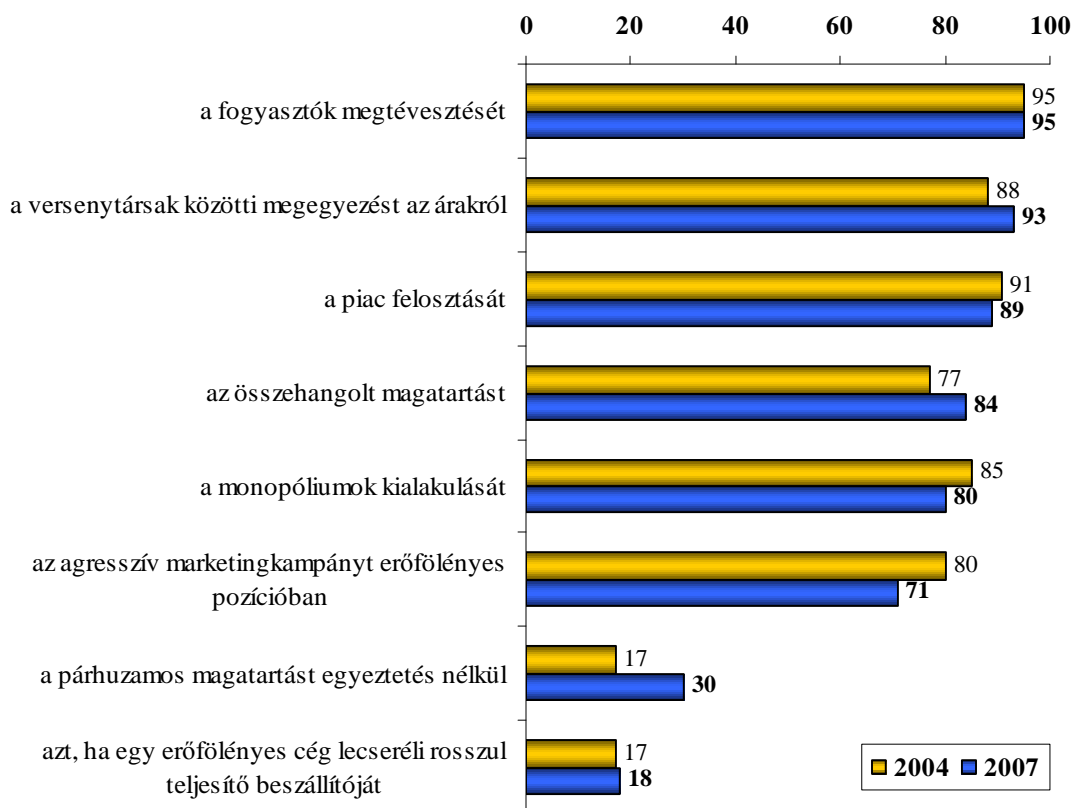
de még így is csak egytizedük (11%) venné igényben versenyjogi tanácsadás esetén a szakmai szervezetüket.

A következőkben olyan gazdasági jelenségeket felsoroltunk fel, amelyek esetében felmerül a Versenytörvény megsértésének a lehetősége. Ezek egy része valóban sérti a Versenytörvényt, mások viszont nem. A legtöbb jogász a fogyasztók megtévesztését és a versenytársak közti ármegegyezést (95% és 93%) tartja a Versenytörvénybe ütközőnek, de a nagytöbbség idesorolta a piac felosztását is (89%). **Ezek a Versenytörvény megsértésének alapesetei, így látható, hogy a jogászok egy szűk réteg kivételével tisztában vannak a versenyjog alapjaival, már ami a törvényi tiltást illeti.** Hasonlóan magas arányban (80%) értenek azonban egyet a jogászok azzal is, hogy a monopóliumok kialakulása is a Versenytörvénybe ütközik, ez azonban téves ismeret, amelyet mégis ötből négy jogász oszt. Az agresszív marketingkampány erőfölényes pozícióban szintén nem törvényellenes, mégis a jogászok héttizede (71%) tévesen úgy véli, hogy ez a Versenytörvénybe ütköző magatartás. A kérdezett jogászok több, mint nyolctizede (84%) azt viszont helyesen tudta, hogy az összehangolt magatartás is törvényellenes. **Az egyeztetés nélküli párhuzamos magatartás viszont nem sérti a Versenytörvényt, amit a jogászok többsége tud is, de figyelemre méltó, hogy 30%-uk gondolja ezt törvényellenesnek. Ugyanígy nem tiltja a Versenytörvény azt, ha egy erőfölényes cég lecseréli rosszuk teljesítő beszállítóját; ezt a jogászok egy kisebb csoportja, 18%-a véli – rosszul – törvényellenesnek. (10. ábra)**

A főbb válaszmintázatok nem változtak 2004 óta: a legtöbb jogász akkor is helyesen ismerte a törvény azon részeit, miszerint a Versenytörvénybe ütközik a piac felosztása, a fogyasztók megtévesztése, az árkartell és az összehangolt magatartás, ugyanakkor többségük azt rosszul tudta, hogy miként ítéli meg a jog az agresszív marketingkampányt erőfölényes pozícióban illetve a monopóliumok kialakulását. A legnagyobb különbség abban mutatható ki, hogy míg 2004-ben a megkérdezett jogászok egyhatoda (17%) tudta úgy, hogy az egyeztetés nélküli párhuzamos magatartás is törvényellenes, addig a 2007-re csak már körülbelül kétszerannyian, a jogászok közel egyharmada (30%) rosszul tájékozott ebben a kérdésben. (10. ábra)

10. ábra

Ön szerint tiltja-e a Versenytörvény...?
(az egyetértők %-os aránya)

A Versenytörvényben való jártasság nem feltétlenül jelent valóban mélyebb ismereteket. A Versenytörvénnyel valaha már mélyebben foglalkozók vagy ilyen ügyel valaha már kapcsolatba került jogászok kevésbé tapasztalt kollégáikhoz képest valamivel magasabb arányban tudják ugyan, hogy a versenytársak közti ármegegyezés törvényellenes illetve hogy a monopóliumok kialakulása nem ütközik a törvénybe, a piac felosztásáról azonban a tapasztaltabbak 86%-ával szemben a nem tapasztaltak 92%-a tudja helyesen, hogy tiltja a Versenytörvény.

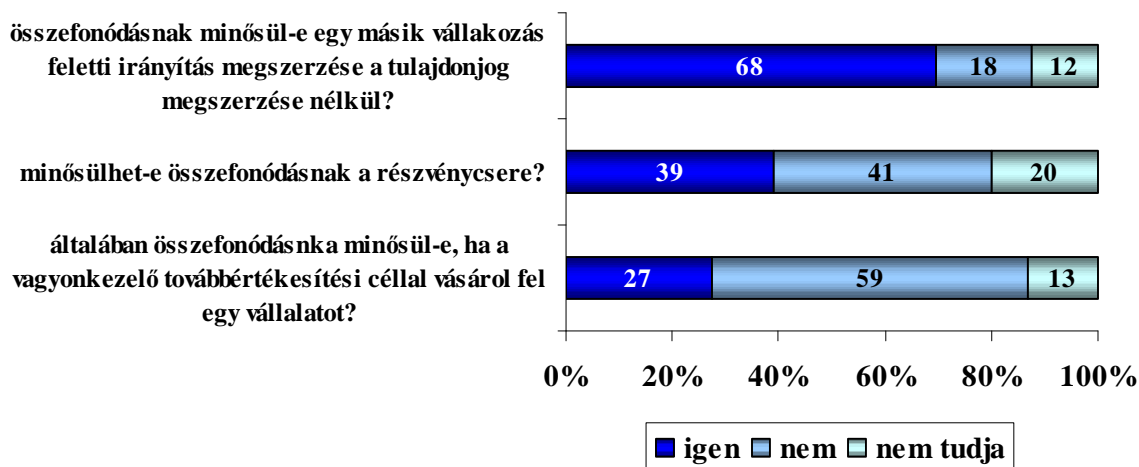
A Versenytörvény értelmezésében némi gondot okozhat, hogy a gazdasági összefonódás fogalma mögött különböző tartalmakra lehet gondolni. **A jogászok negyede (27%) gondolja úgy, hogy a Versenytörvény alapján összefonódásnak minősül az, ha továbbértékesítési céllal vásárol fel egy vállalatot a vagyonkezelő, a többség, 59% azonban tudja, hogy ez nem minősül összefonódásnak.** 2004-ben gyakorlatilag ugyanennyien, 58%-nyian tudták jól, hogy ez a magatartás nem összefonódás. **A jogászok kétharmada (68%) tudja azt is, hogy a Versenytörvény alapján összefonódásnak tekinthető az, ha egy cég más**

vállalkozás feletti a tulajdonjog megszerzése nélkül szerzi meg az irányítást, 18%-uk szerint viszont ez nem összefonódás. A három évvel ezelőtti kutatáskor a jogászok csak alig több, mint fele (55%) tudta, hogy ez összefonódás, azaz ebben a kérdésben nőtt a helyes ismeretekkel rendelkező jogászok aránya. **A részvénytársaságok esetében a jogászok negytedede (39%) említ összefonódást – mégpedig helyesen –, ám körülbelül ugyanekkora csoportja (41%) nem gyanakodna ebben az esetben.** 2004-ben a részvénytársaságok kapcsán – helyesen – összefonódást említők aránya az ideinél kevéssel magasabb volt (43%), de a helytelen választ adók aránya kissé alacsonyabb volt (35%). Mindhárom kérdés esetében viszonylag sok a válaszolni nem tudó kérdezett: 12–20%-ot tesz ki ez a csoport (a tavalyi 17–22%-kal szemben). (11.a–b. ábra)

Az ügyvédek illetve azok a jogászok, akik még nem foglalkoztak mélyebben a Versenytörvénnyel, valamelyest tájékozatlanabbak az átlagnál abban a kérdésben, hogy összefonódásnak minősül-e egy másik vállalkozás feletti irányítás megszerzés a tulajdonjog megszerzés nélkül. Abban a kérdésben, hogy általában összefonódásnak minősül-e, ha a vagyonkezelő továbbértékesítési céllal vásárol fel egy vállalatot, az államigazgatási jogászok és a Versenytörvényt valaha már mélyebben tanulmányozók körében találunk az átlagnál kissé magasabb arányban tájékozottakat (37% és 32%). Szintén az államigazgatásban dolgozó jogászok, a főként gazdasági kérdésekkel foglalkozók tájékozottabban a részvénytársaságok kérdéseiben (48-48%).

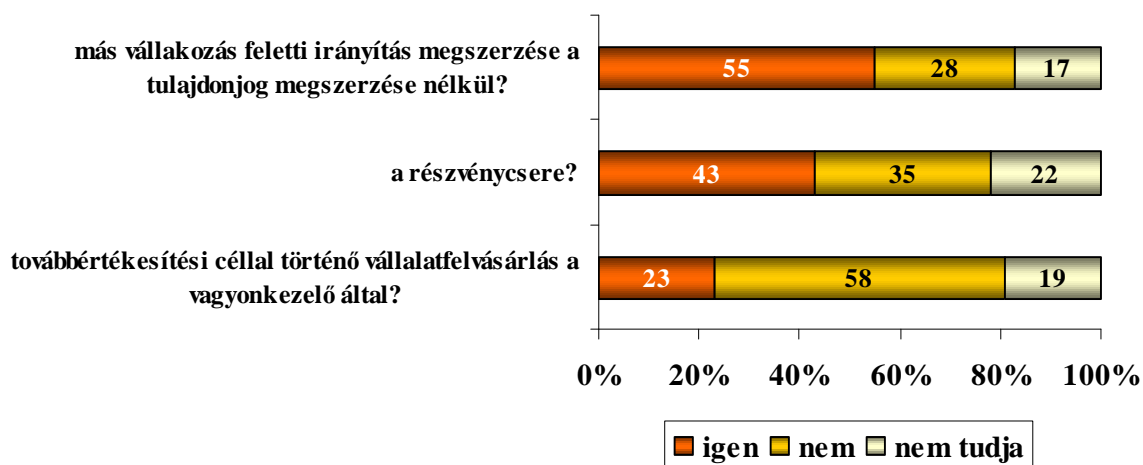
11. a. ábra

Ön szerint a Versenytörvény alapján...
(2007)

11. b. ábra

Ön szerint a Versenytörvény alapján összefonódásnak minősül-e... (2004)

A következőkben olyan területeket soroltunk fel, amelyek esetében felmerül a kérdés: ha e területeken probléma tapasztalható, azzal lehet-e a Versenyhivatalhoz fordulni?

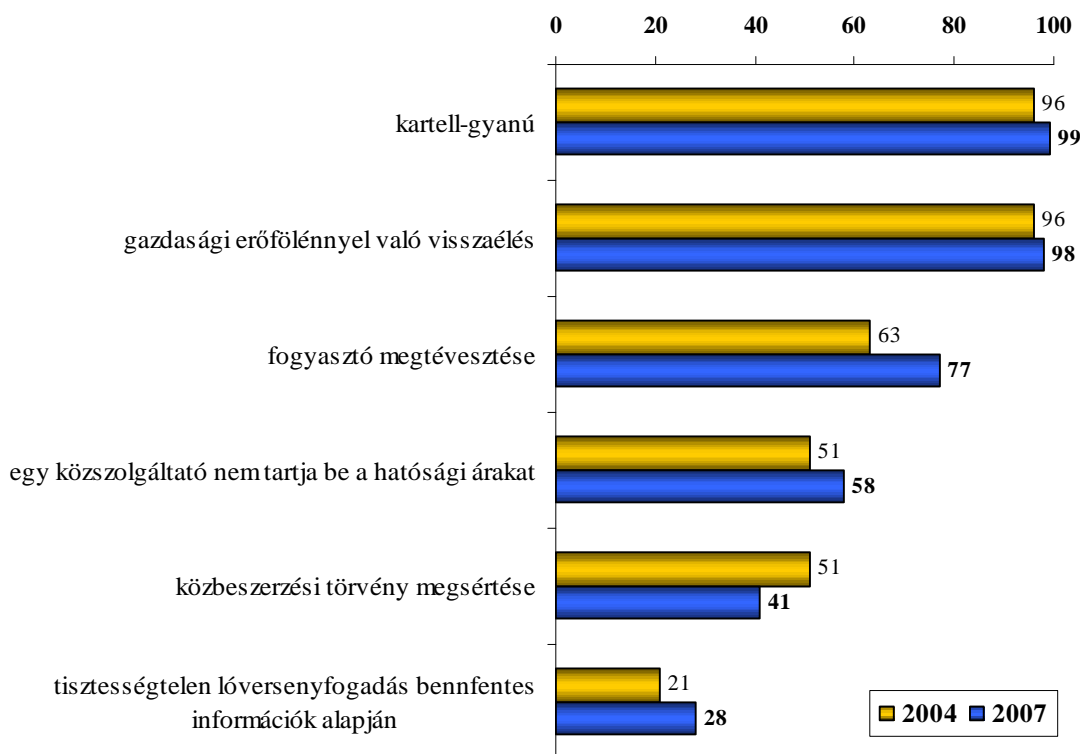
A gazdasági erőfölénnyel való visszaélésről és a kartell-gyanúról szinte minden jogász tudja, hogy a Versenyhivatal kompetenciájába tartozó ügy: e két esetben a kérdezett jogászok 98–99%-a szerint lehet a hivatalhoz fordulni. **Fogyasztó megtévesztése esetén a jogászok háromnegyede (77%) keresné meg a GVH-t.** Mindez azt jelenti, hogy négy jogászból legalább három tudná jól, hogy a fenti esetekben a Versenyhivatallal kellene kapcsolatba lépni. (12. ábra)

A közbeszerzési törvény megsértése viszont nem a GVH ügye, mégis a jogászok négytizede (41%) szerint fel lehet ezzel keresni a hivatalt, ugyanakkor 52%-uk tudja, hogy ez nem tartozik a GVH-hoz. A jogászok azon fele (58%) is rossz ismeretek birtokában van, akik szerint a Versenyhivatalhoz lehet fordulni, amennyiben egy **közszolgáltató nem tartja be a hatósági árakat**, míg a kérdezettek háromtizede (31%) tudja jól, hogy ez nem tartozik a GVH tevékenységi körébe. Még egy fals válaszlehetőséget adtunk meg ebben a kérdéscsoportban: azt kérdeztük, hogy **bennfentes információk alapján tett tisztességtelen lóversenyfogadás észlelése esetén a GVH-hoz lehet-e fordulni.** Bár ezt a példát egyértelműen nonszensznek szántuk, hiszen természetesen **egy ilyen üggyel nem lehet**

a Versenyhivatalhoz fordulni, mégis a jogászok 28%-a szerint fel lehet ilyenkor a GVH-t keresni, míg közel kétszer ennyien (52%) azért tudják, hogy ebben az esetben nem lehet értesíteni a Versenyhivatalt. Jelentős még ebben a kérdés a bizonytalanok aránya (20%). (12. ábra)

12. ábra

**Lehet-e a Versenyhivatalhoz fordulni, ha a következő területeken probléma tapasztalható?
(az egyetértők %-os aránya)**

A legutóbbi, 2004-es kutatáshoz viszonyítva nem történt lényegi elmozdulás a főbb kérdésekben: a gazdasági erőfölénnyel való visszaélést és a kartell-gyanút a jogászok több, mint kilenczede ítélte a GVH hatáskörébe tartozó ügynek. A fogyasztók megtévesztése kérdésében azonban 14 százalékponttal, azaz már statisztikai szempontból is jelentősnek tekinthető mértékben nőtt a helyes ismeretekkel rendelkező jogászok aránya. Valamivel kisebb mértékben, de szintén nőtt a tájékozottak aránya abban a kérdésben, hogy a közszolgáltatónak a hatósági ártól való eltérése esetén nem a Versenyhivatal az illetékes hatóság. Szintén pozitív elmozdulásnak tekinthető, hogy 10 százalékponttal csökkent azoknak az aránya, akik – helytelenül – úgy tudják, hogy a közbeszerzési törvény megsértése is a GVH kompetenciájába tartozik, ugyanakkor tízből négy jogász még mindig rosszul tájékozott ebben a kérdésben. Ennek ellentétéként azonban valamelyest nőtt azok aránya,

akik rosszul tudják, hogy lehet-e a GVH-hoz fordulni a bennfentes információk alapuló lóversenyfogadás esetén. (12. ábra)

A közbeszerzési törvény megsértése kérdésében a legtájékozottabbak az államigazgatásban dolgozó jogászok (64%-uk tudja, hogy ezzel nem lehet a GVH-hoz fordulni), legkevésbé pedig a polgári bírók tudják a helyes választ ebben a kérdésben (40%). Szintén az államigazgatási jogászok tudják a legnagyobb arányban (87%) azt, hogy fogyasztó megtévesztése esetén a GVH-hoz lehet fordulni. A többi felsorolt esetben a különböző területeken dolgozó jogászok nagyon hasonlóan reagáltak a kérdésre, azaz nincs szignifikáns különbség az egyes jogászcsoportok tudása között a GVH illetékességi körének kérdésében.

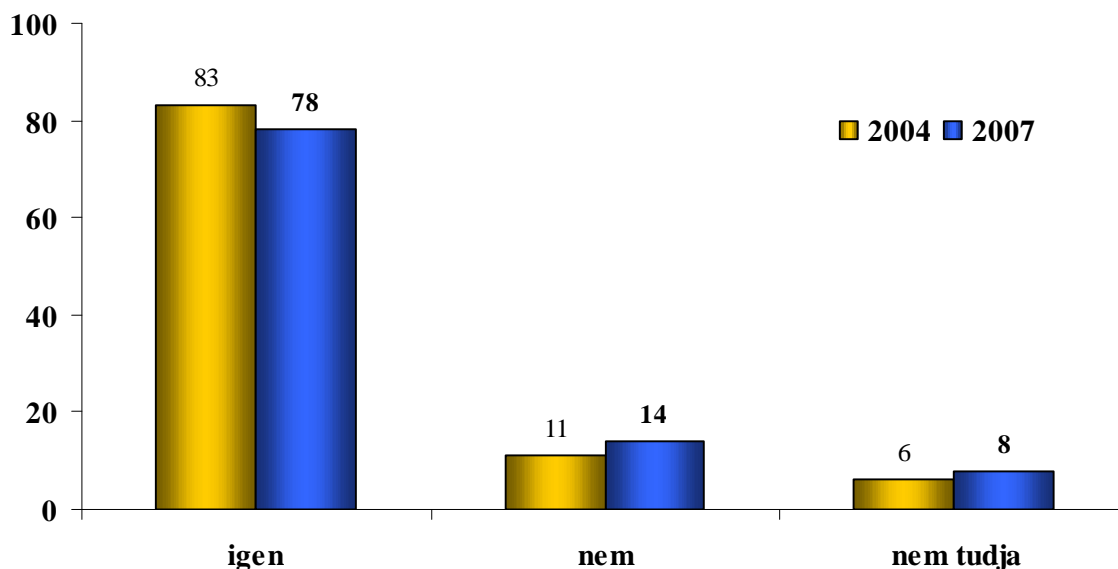
4.4. A Versenytörvény hatása az államra, az államigazgatásra

További rész kérdés a Versenytörvény ismerete tekintetében, hogy milyen kapcsolat van az állam, államigazgatás és a versenyjog között. A témát két kérdéssel közelítettük meg: az egyikben a Versenytörvénynek az önkormányzatok vagy más állami szervek által irányított vállalatokra való érvényességéről kérdeztünk, a másikban pedig arra voltunk kíváncsiak, hogy a jogászok tudják-e, hogy a Versenytörvény tartalmaz bizonyos, az államra vonatkozó előírásokat.

A jogászok közel négyötöde (78%) tudja jól, hogy a Versenytörvény az önkormányzatok és más állami szervek által irányított vállalatokra is vonatkozik, ami valamelyest alacsonyabb, mint a tavalyi 83%-os arány. A válaszadók 14%-a (2004-ben 11%-a) szerint azonban a versenyjogi szabályozás nem terjed ki ezekre a gazdasági szereplőkre. A kérdezettek 8%-a nem tudott válaszolni a kérdésre. (13. ábra)

13. ábra

Vonatkozik-e a Versenytörvény az önkormányzatok és más állami szervek által irányított vállalatokra?

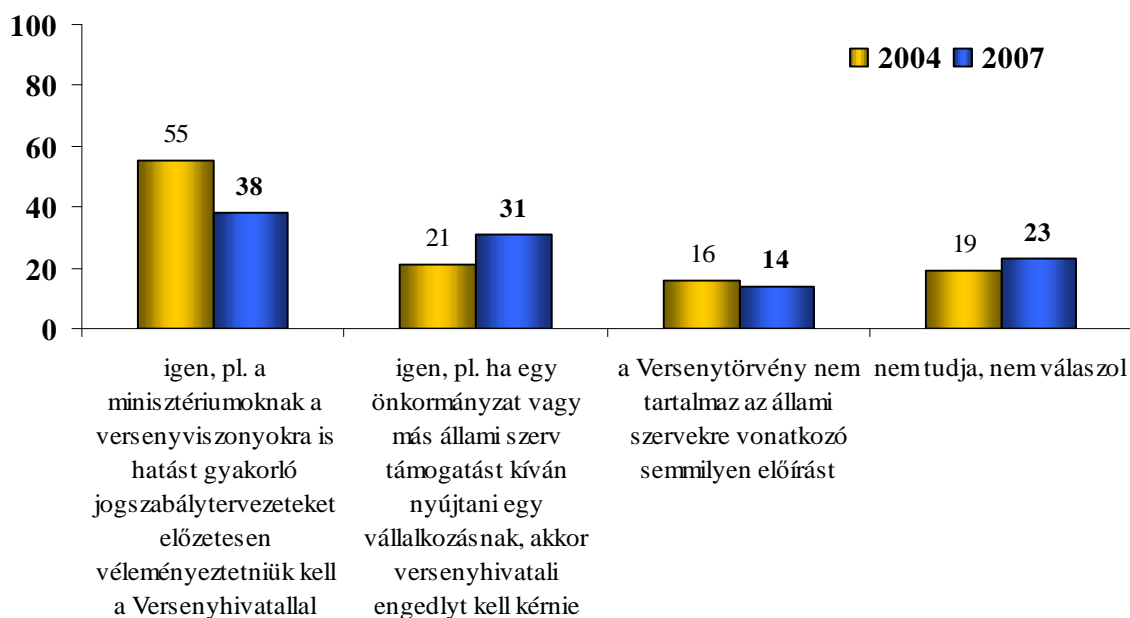
Az államigazgatásban dolgozó jogászok körében a legmagasabb (87%) azok aránya, akik jól tudják, hogy az állami szervek, önkormányzatok irányította vállalatokra is kiterjed a Versenytörvény, míg a polgári bírók körében a legalacsonyabb (69%). Ahogy az várható volt, tájékozottabbak az átlagnál azok a jogászok, akik valamilyen szempontból tapasztaltabbak a versenyjog területén (foglalkoztak már mélyebben a Versenytörvénnyel vagy volt már azzal kapcsolatos ügyük, illetve munkájuk során jellemzően foglalkoznak versenyjogi kérdésekkel is); körükben legalább tízből nyolcan jól tájékozottnak nevezhetők.

Az, hogy a Versenytörvény tartalmaz-e az államra vonatkozó előírásokat, és ha igen, milyen jellegűt, az az előzőnél kevésbé elterjedt ismeret. **A jogászok több, mint harmada (38%) jól tudja, hogy a Versenytörvény tartalmaz az államra vonatkozó előírásokat, például a minisztériumoknak a versenyviszonyokra is hatást gyakorló jogszabálytervezeteket előzetesen egyeztetniük kell a Versenyhivatallal.** Ugyanakkor 2004-hez képest csökkent a tájékozottak aránya ebben a kérdésben, hiszen akkor a jogászok több, mint fele (55%) tudta, hogy a törvény hatálya az államra is kiterjed. **A jogászok közel egyharmada (31%) szerint viszont – helytelenül – a Versenytörvény olyan, az államra is vonatkozó előírásokat tartalmaz, mint például ha egy önkormányzat vagy más állami szerv állami támogatást kíván nyújtani egy vállalkozásnak, akkor a Versenyhivatallal kell egyeztetnie.** 2004-ban az így, azaz rosszul válaszolók aránya alacsonyabb, 21% volt. **Szintén rossz ismeretekkel**

rendelkezik minden hetedik jogász (14%), akik szerint a Versenytörvény nem tartalmaz az államra vonatkozó előírást. 2004-ben ezt valamivel többen, 16%-nyian tudták rosszul. Összességében tehát a jogásztársadalom körében inkább csökkent azok aránya, akik pontos ismeretekkel rendelkeznek arra vonatkozóan, hogy a Versenytörvény az államra vonatkozóan milyen előírásokat tartalmaz. (14. ábra)

14. ábra

Tartalmaz-e a Versenytörvény az államra vonatkozó előírásokat is?

A polgári bírók átlagon felüli arányban (52%), az államigazgatásban dolgozó jogászok viszont átlag alatti arányban (24%) tudják helyesen azt, hogy a Versenytörvény tartalmaz az államra vonatkozó előírásokat is, például a minisztériumoknak a fent bemutatott esetben kell egyeztetniük a Versenyhivatallal. Érdekes, hogy a Versenyjoggal komolyabban még nem foglalkozó jogászok körében nagyobb arányban találunk olyanokat, akik helyes ismeretekkel rendelkeznek (42%), mint akik már tanulmányozták mélyebben a Versenytörvényt (33%). Más tényező, például a Versenytörvényben való jártasság vagy az azzal kapcsolatos korábbi munkatapasztalat illetve a gazdasági jogi munkaterület nem befolyásolja a válaszokat.

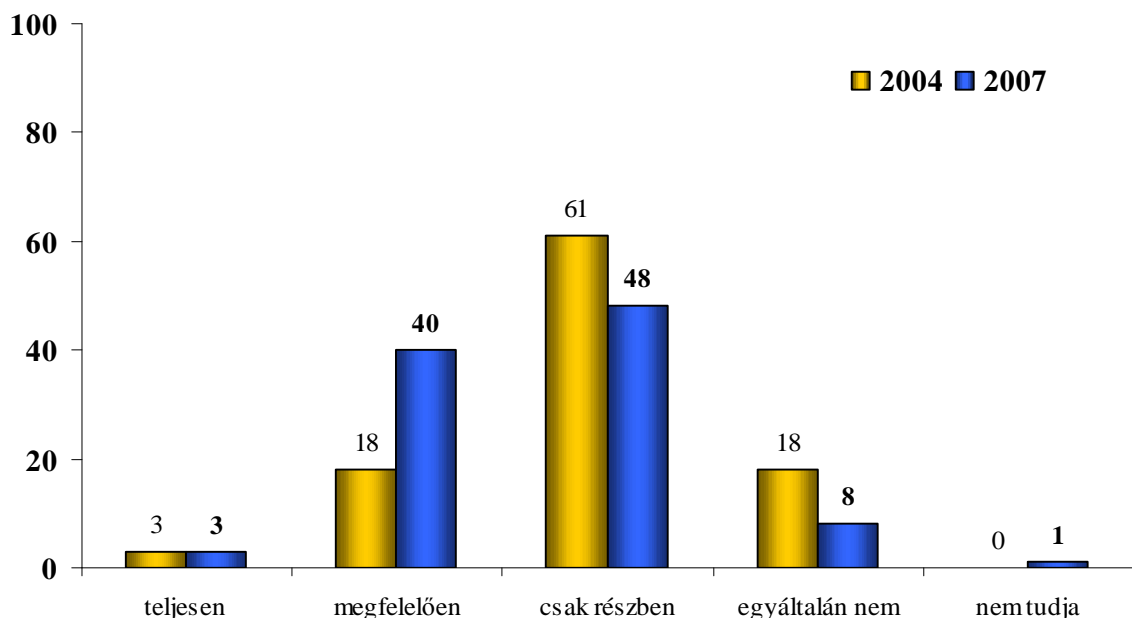
5. A Gazdasági Versenyhivatallal kapcsolatos ismeretek és a hivatal megítélése a jogászok körében

5.1. A Versenyhivatal tevékenységével kapcsolatos ismeretek

A megkérdezett jogászok összességében nem érzik magukat hiánytalanul tájékozottnak a Gazdasági Versenyhivatal munkájával, hatáskörével, feladataival kapcsolatban. Teljes mértékben kompetensnek csak 3%-nyian érzik magukat, megfelelőnek tartja tájékozottságát 40%-uk, a többség viszont ennél hiányosabb ismeretekről számolt be. A jogászok közel fele (48%) ugyanis csak részben, 8%-uk pedig egyáltalán nem ismeri a GVH tevékenységét. A GVH-ról való ismeretek szubjektív megítélésében lényeges változás történt 2004-hez képest a jogászok körében: közel kétszeresére nőtt azok aránya, akik megfelelően tájékozottnak érzik magukat, ezzel párhuzamosan viszont 12 százalékponttal csökkent azoké, akik csak részben, és 10 százalékponttal azoké, akik egyáltalán nem érzik magukat tájékozottnak. (15. ábra)

15. ábra

Mennyire érzi magát tájékozottnak a GVH munkájával, hatáskörével, feladataival kapcsolatban?

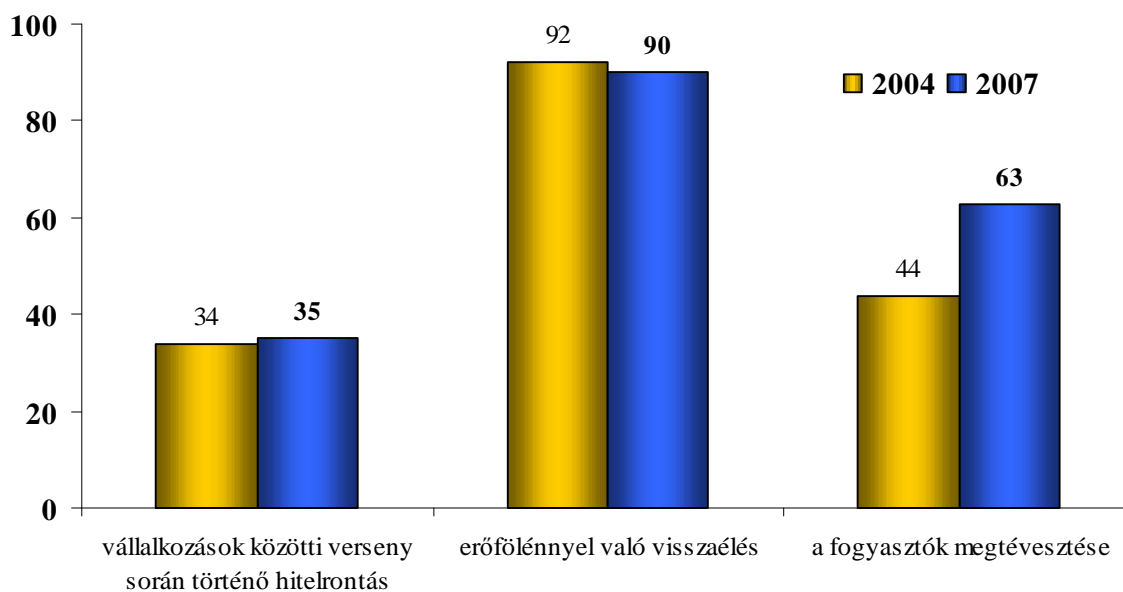

A leginkább az államigazgatásban dolgozó és a vállalati jogászok, a legkevésbé pedig a polgári bírók értékelik úgy, hogy (jól) ismerik a GVH munkáját, sőt, a bírók között a mintaátlag másfél-kétszeresét éri el azok aránya (13%), akik saját megítélésük szerint egyáltalán nem ismerik a GVH munkáját. Akik már tanulmányozták mélyebben a Versenytörvényt, azok nagyobb arányban tartják magukat megfelelően tájékozottnak a GVH tevékenységével kapcsolatban (51%), mint akik még nem mélyedtek el a Versenytörvényben (32%). Akiknek volt már a Versenytörvénnyel kapcsolatos ügyük, azok szintén felülreprezentáltak az előbbieik körében: teljes mértékben tájékozottnak érzi magát 6%-uk, megfelelően tájékozottnak 47%-uk. Akik jogászai munkájukban foglalkoznak versenyjoggal (is), azok között 8% a magát teljesen tájékozottnak, és 59% a magukat megfelelően tájékozottnak tartók aránya. A munkájuk fő területeként gazdasági joggal foglalkozókra is igaz mindez: teljesen tájékozottnak tartja magát 8%-uk, megfelelően tájékozottnak pedig 54%-uk. Azon jogászok, akiknek nem fő területe a gazdaság, de szokott vele foglalkozni, azok között igen magas a teljesen tájékozatlanok aránya (19%).

Nem minden Versenytörvénybe ütköző magatartás esetén a Gazdasági Versenyhivatal az illetékes szerv. Felsoroltunk három esetet és ezek kapcsán kértük a jogászokat annak megítélésére, hogy ezen magatartások esetén a GVH-hoz kell-e fordulni vagy más szervhez. **Tízből kilenc jogász (90%) jól tudja, hogy erőfölénnyel való visszaélés esetén a GVH-hoz kell fordulni. Tízből több, mint hatan (63%) azzal is tisztában vannak, hogy a fogyasztók megtévesztése mint versenyellenes magatartás is a Versenyhivatal kompetenciájába tartozik. Kevesebben, a jogászok egyharmada (35%) gondolja azt – helytelenül –, hogy a vállalkozások közötti verseny során történő hitelrontás esetén is a GVH-hoz kellene fordulni;** a jogászok több, mint fele (58%) azonban jól tudja, hogy ez más szervhez tartozik. A 2004-es kutatáshoz hasonló eredmények születtek idén, szignifikáns mértékű változás csak a hitelrontás megítélésében következett be, mivel tavaly az ideihez képest 6 százalékponttal többen utalták ezt az ügyet – helytelenül – a GVH jogkörébe. (16. ábra)

16. ábra

Az alábbi esetekben a GVH-hoz vagy más szervhez kell-e fordulni? (a GVH-t említők %-os aránya)

A Versenytörvénnyel már korábban mélyebben foglalkozók körében átlagon felüli arányban találunk olyanokat, akik tudják, hogy a vállalkozások közötti verseny során történő hitelrontás esetén nem a GVH az illetékes (63%), ugyanakkor akiknek volt már a Versenytörvénnyel kapcsolatos ügyük illetve akik munkájuk során versenyjogi kérdésekkel is foglalkoznak, azok körében a helytelenül válaszolók felülreprezentáltak (40 illetve 42%-uk szerint ekkor a GVH-hoz kell fordulni). Az erőfölénnyel való visszaélés kérdésében az államigazgatásban dolgozó jogászok, a Versenytörvénnyel korábban még nem foglalkozó jogászok és a munkájuk során versenyjoggal is foglalkozók átlagon felüli arányban (93-96%) tudják, hogy ilyen ügyben a GVH-hoz kell fordulni. A fogyasztók megtévesztésének esetében az államigazgatásban dolgozó jogászoknak legalább négyötöde (84%) tenné helyesen azt, hogy a GVH-hoz fordul, ugyanakkor az ügyvédek közel fele (45%) tudja helyesen, hogy hol kell jelezni az ilyen esetet.

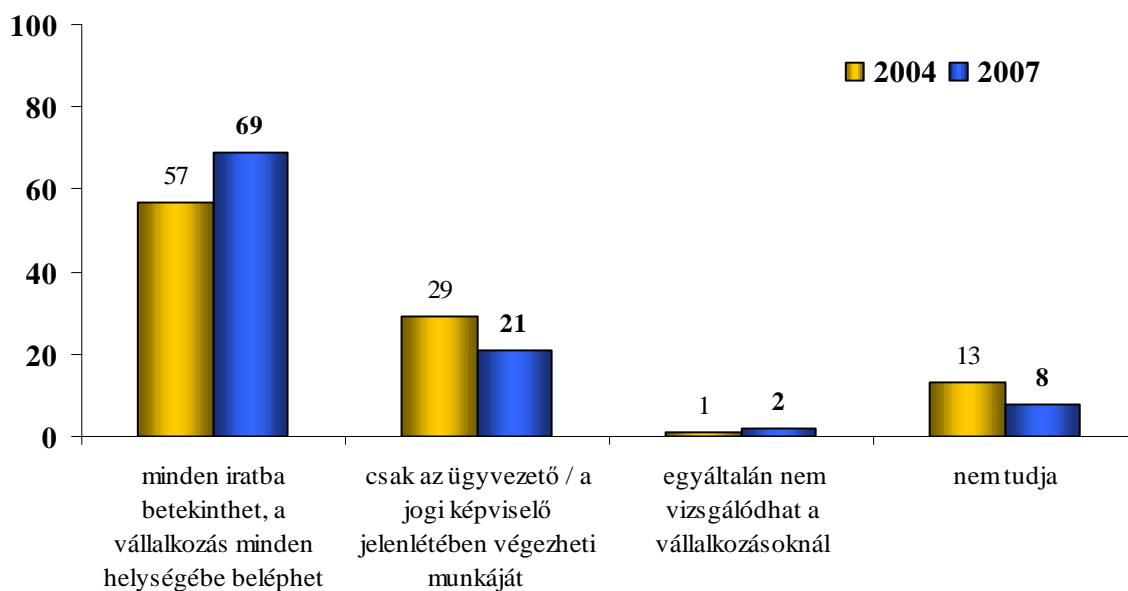
A GVH vizsgálóinak jogköréről tízből hét jogász (69%) jól tudja, hogy a vizsgálók minden iratba betekinthesnek, a vállalkozás minden helységébe beléphetnek, tízből ketten (21%) azonban rosszul ismerik ezt a jogkört, mivel szerintük csak az ügyvezető, illetve a jogi képviselő engedélyével végezheti munkáját. Csak 2%-nyian gondolják úgy, hogy egyáltalán nem vizsgálódhat a GVH hivatalnok. A kérdezettek 8%-a viszont nem

tudott válaszolni erre a kérdésre. A korábbi kutatásokban hasonló válszmintázatot kaptunk, de fontos változás, hogy éppen a helyes ismeretekkel rendelkezők aránya folyamatosan nőtt 2002 óta, és idénre még a 2004-ben tapasztalt 57%-os arány is emelkedett. Ezzel párhuzamosan a legutóbbi adatfelvétel óta 8 százalékponttal csökkent a helytelen ismeretekkel rendelkező jogászok aránya. (17. ábra)

A vállalati jogászok és a Versenytörvényt valamilyen okból mélyebben ismerők körében a legmagasabb a helyes ismeretekkel rendelkezők aránya: legalább tízből nyolcan tudják, hogy a GVH vizsgálói minden iratba betekintheznek. Az államigazgatásban dolgozók átlagon aluli arányban jól tájékozottak a kérdésben, mivel 59%-uk tudja csak jól azt, hogy a GVH vizsgálóinak jogköre mire terjedhet ki.

17. ábra

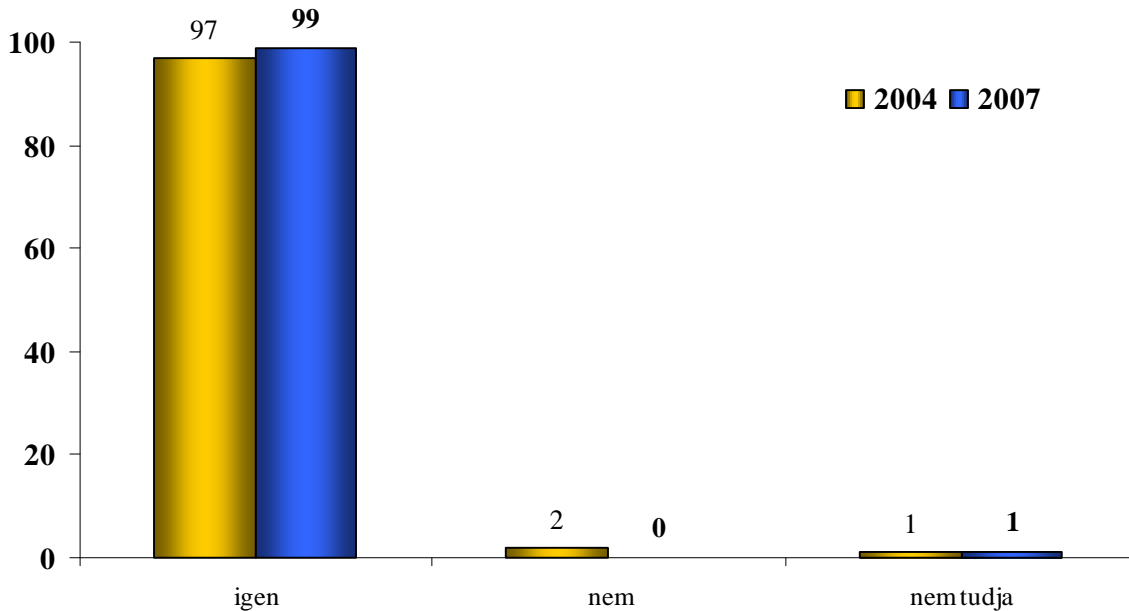
Milyen jogosultságai vannak a GVH vizsgálóinak? (%)

A jogászok között továbbra is gyakorlatilag teljes az egyetértés abban, hogy a Versenyhivatalnak jogában áll bírságot kiszabni a vállalkozásokra, amennyiben a versenybe ütköző magatartása kiderül: egy kivétellel minden kérdezett jogász tisztában van ezzel. Csak egy válaszadó gondolja ennek ellentétét, és ketten nem tudták ezt a kérdést eldönteni. 2004-ben szintén a kompetensek voltak nagy többségben, akkor 97%-nyian tudták helyesen, hogy a GVH-nak jogában áll bírságolni. (18. ábra)

18. ábra

Kiszabhat-e bírságot a Versenyhivatal a vállalatokra? (%)

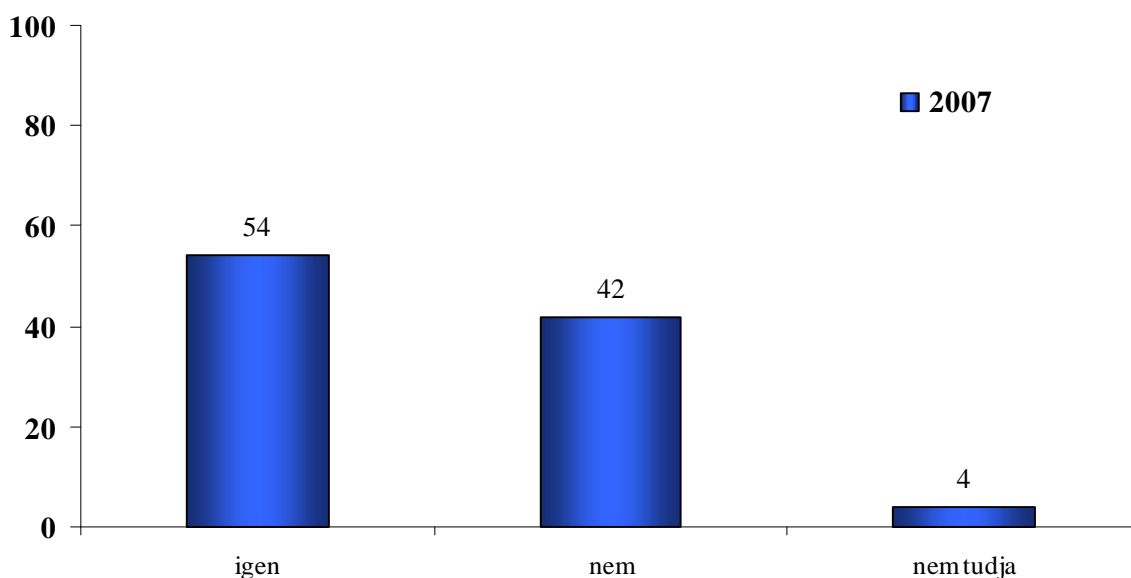

Idén először kérdeztük a jogászoktól, hogy hallottak-e a Versenyhivatal engedékenységi politikájáról, vagyis arról, hogy kartell feltárása esetén a Versenyhivatallal együttműködő vállalkozás mentesülhet a kartellezés miatt rá kiszabható bírság egésze vagy egy része alól. **A jogászok több, mint fele (54%) már értesült a GVH engedékenységi politikájáról**, míg 42%-uk még nem hallott róla, további 4% pedig nem tudott válaszolni a kérdésre. (19. ábra)

Legmagasabb arányban a vállalati jogászok hallottak már erről a lehetőségről (72%), de az államigazgatásban dolgozók is átlagon felüli arányban jól értesültek (64%). A Versenytörvényhez valamilyen okból szorosabban kötődő jogászok körében is legalább kétharmadnyian ismerik hallottak az engedékenységi politikáról.

19. ábra

Hallott-e a Versenyhivatal engedékenységi politikájáról? (%)

A Versenyhivatal egyéb hatáskörei, jogosultságai kérdésében² csak kevesen tudtak érdemben választ adni. **A jogászok 7%-a nevezte meg helyesen a GVH eddig nem említett jogkörei között a versenypártolást**, azaz a jogszabályok vagy egyéb tervezetek véleményezését, ajánlások megfogalmazását, és **6%-nyian említették a versenykultúra fejlesztését**, ami a versenypolitikai és versenyjogi ismeretek oktatását, terjesztését, konferenciák, tanulmányi versenyek, kutatások szervezését takarja. 34%-nyian egyéb helytelen választ adtak. 4%-nyian úgy nyilatkoztak, hogy tudomásuk szerint az eddigieken kívül nincs egyéb jogköre a GVH-nak, a kérdezettek közel fele (48%) pedig nem tudott válaszolni

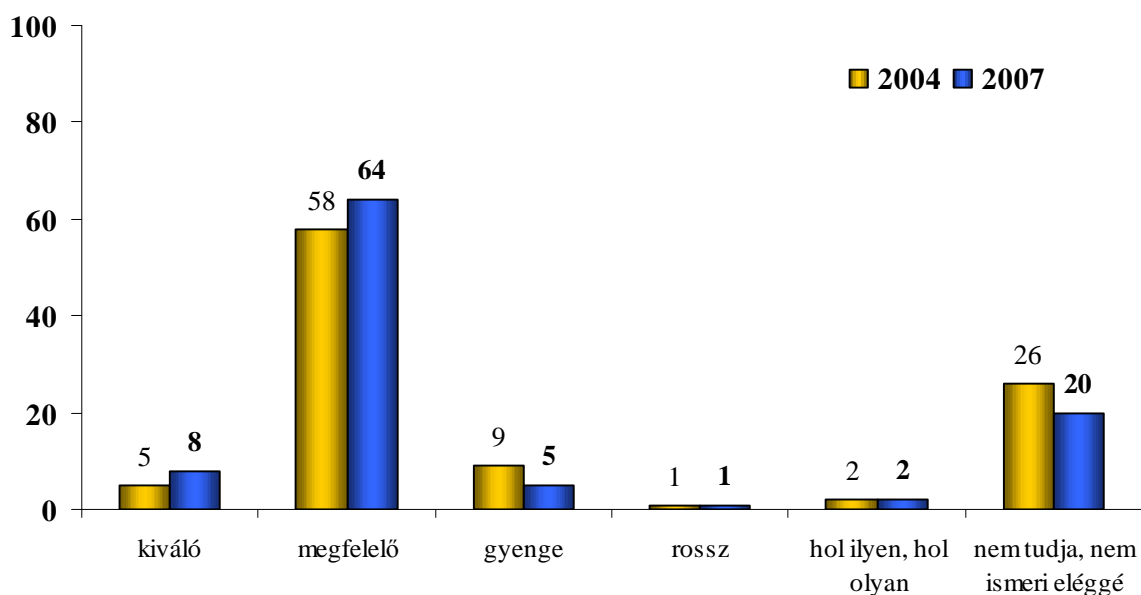
A 2002-ben kezdett kutatássorozat során végig egyre javult a GVH munkájának megítélése a jogászok körében és ez a tendencia 2007-re is igaz: a személyes tapasztalatok alapján megfogalmazott értékelések között a megfelelő jelző volt a leggyakoribb, a jogászok közel kétharmada (64%) minősíti így a hivatal munkáját. A többi jelzőt csak kevesen választották: kiválónak 8%, gyengének 5%, rossznak pedig 1% értékelte a Versenyhivatalban folyó munkát. Változónak minősíti a GVH munkáját további 2%. A második legnagyobb csoportot viszont az értékelésre nem vállalkozók alkotják (20%).

² Ezt a kérdést a 2002–2004. évi kutatásokban teljesen más módszerrel vizsgáltuk, ami nem teszi lehetővé az idejében kapott eredményekkel való összehasonlítást.

2004-hez képest 6 százalékponttal megnőtt a GVH tevékenységét összességben megfelelőnek tartók aránya és 3 százalékponttal nőtt a kiváló minősítést adók részesedése, eközben a GVH munkáját gyengének találók aránya 4 százalékponttal csökkent. (20. ábra)

20. ábra

Eddigi tapasztalatai alapján hogyan értékeli összességében a GVH munkáját? (%)

Akiknek volt már a Versenytörvénnyel kapcsolatos ügyük illetve akiknek munkája főként gazdasági kérdésekhez kapcsolódik, azok az átlagnál magasabb arányban (10% és 16%) értékelik kiválóan a GVH-ban folyó munkát. A többi jogászcsoporthban a Gazdasági Versenyhivatal munkájának megítélése statisztikai értelemben nem tér el egymástól.

5.2. A Gazdasági Versenyhivatal és az Európai Unió

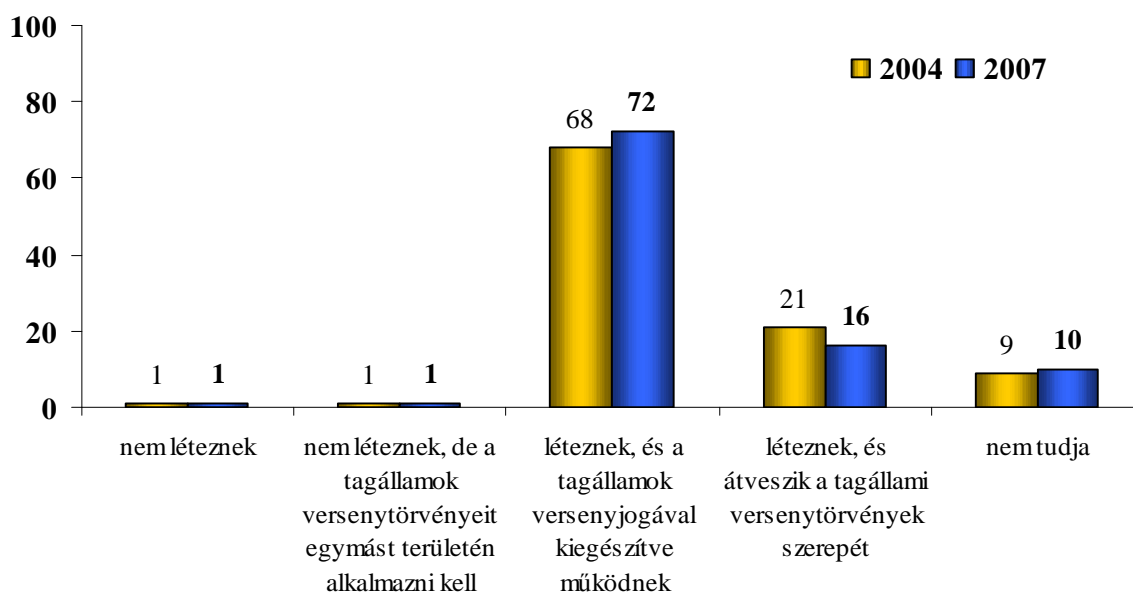
A kutatás végén arra voltunk kíváncsiak, hogy a magyarországi jogásztársadalom mennyire tájékozott abban, hogy milyen változásokat okozott a versenyszabályozásban az EU-csatlakozás. A korábbi kutatásokban az uniós csatlakozást még jövő időben közelíthettük meg és az előzetes ismereteket ennek logikája szerint mértük fel, amin a csatlakozás után változtattunk. Így tehát az EU-s versenyszabályozással kapcsolatos kérdéseknek nincs konkrét, összehasonlításra alkalmas előzményük 2002-ben és 2003-ban.

A jogászok háromnegyede (72%) annyiban felkészülten élte meg az EU-csatlakozást, hogy tudja: EU-s szinten is léteznek a Versenytörvényhez hasonló jogszabályok, és a tagállamok versenyjogával egymást kiegészítve működnek. A többiek – ami a jogásztársadalom egynegyedét jelenti – vagy nem tudtak felelni a kérdésre (10%), vagy rossz választ adtak. **A rossz válaszok közül egyetlen dominál: a jogászok 16%-a úgy tudja, hogy léteznek EU-s szinten is versenyjogi szabályozások, amelyek az EU alkotmányának hatályba lépésekor átveszik a tagállami versenytörvények szerepét.** Csupán 1–1%-nyian mondták azt, hogy nem léteznek ilyen törvények, illetve hogy nem léteznek, de a tagállamok versenytörvényeit egymás területén alkalmazni kell.

2004-ben hasonló válaszokat kaptunk erre a kérdésre: akkor is a jogászok nagyobbik része, de az ideinél kissé alacsonyabb arányt kitevő csoportja (68%) tudta, hogy az EU-s versenyjogi szabályozás a tagállamok versenyjogának egymást kiegészítő rendszerén alapul. Ezzel párhuzamosan csökkent a rossz ismeretekkel rendelkezők legjelentősebb csoportja: 5 százalékponttal kevesebben válaszolták idén azt, hogy az EU alkotmányának hatálybalépésével a tagállami versenytörvények megszűnnek és az EU-alkotmány veszi át ennek szerepét. (21. ábra)

21. ábra

Tudomása szerint EU-s szinten is léteznek-e a Versenytörvényhez hasonló szabályok? (%)

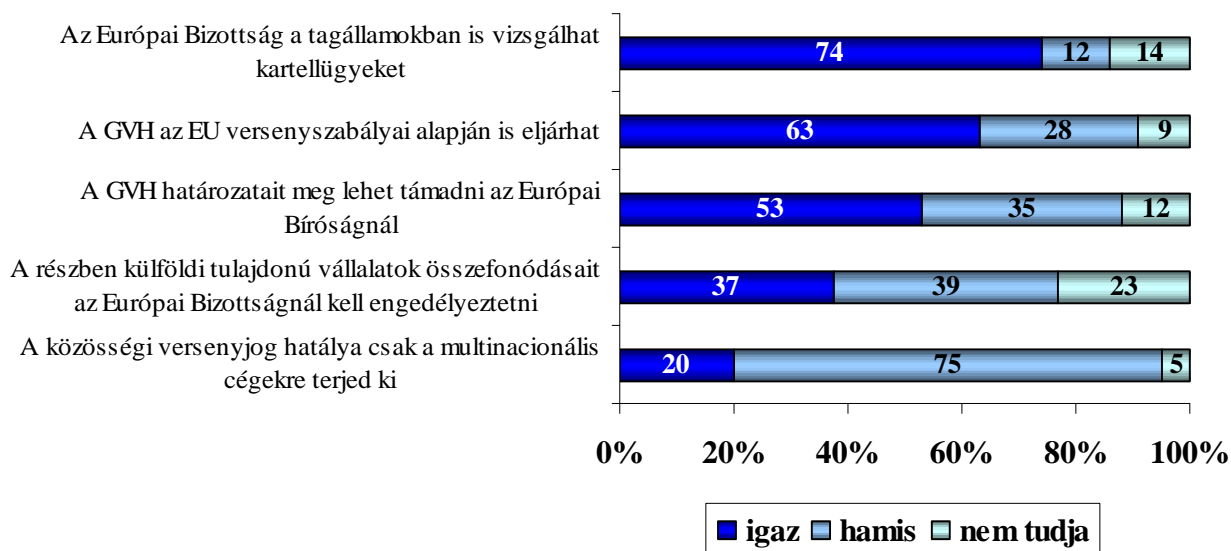
A bírók alulreprezentáltak az EU-s versenyjogról helyes ismeretekkel rendelkezők között (63%). A Versenytörvénnyel korábban már mélyebben foglalkozó jogászok közül viszont tízből nyolcan (80%) helyesen tudják, hogy miként működik a versenyjogi szabályozás EU-s szinten, és hasonlóan magas arányban (77%) igaz ez azokra is, akiknek már volt a Versenytörvényhez kapcsolódó ügyük. Még náluk is magasabb arányban, 82%-nyian voltak ezzel tisztában azok közül, akiknek a munkája főként gazdasági kérdésekkel kapcsolatos.

Végül néhány állítás segítségével azt teszteltük, hogy a csatlakozás után mit is tudnak a jogászok a magyar versenyjog és az EU kapcsolatáról. **A jogászok háromnegyede (74%) jól tudja, hogy az EU a tagállamokban, így Magyarországon is vizsgálhat kartellügyeket és közel kétharmaduk (63%) azt is helyesen tudja, hogy a GVH nemcsak a magyar versenytörvény, de az EU versenyszabályai alapján is eljárhat. Minden második jogász (53%) azonban rosszul értesült a GVH határozatainak megtámadásával kapcsolatban, mivel úgy gondolják, hogy erre lehetőség van az Európai Bíróságnál. A jogásztársadalom több, mint egyharmada (37%) abban sem ismeri helyesen az EU-csatlakozás utáni versenyjogi szabályozást, hogy helytelenül úgy véli, hogy míg a magyar vállalatok összefonódásait a GVH-nál kell engedélyeztetni, addig a legalább részben külföldi tulajdonú vállalatokét az Európai Bizottságnál. Azt azonban már csak a jogászoknak egy kisebb, de**

jelentősnek nevezhető csoportja (20%) képzei, hogy közösségi versenyjog hatálya csak a multinacionális cégekre terjedne ki. (22.a. ábra)

22.a. ábra

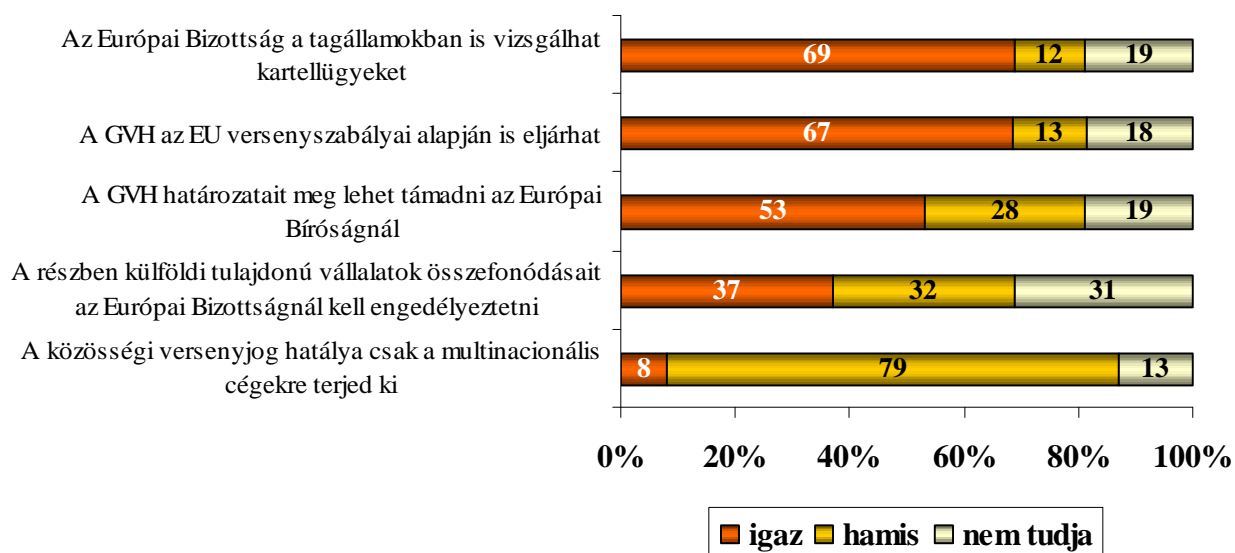
Igazak vagy hamisak a magyar versenyjog és az EU kapcsolatáról szóló alábbi állítások? (% , 2007)

2004-hez képest kismértékben nőtt azok aránya, akik helyesen tudják, hogy az Európai Bizottság – a többi tagállamhoz hasonlóan – Magyarországon is vizsgálhat kartellügyeket, ugyanakkor azoké – szintén kismértékben – csökkent, akik jól tudják, hogy a GVH az EU versenyszabályai szerint is eljárhat. Kiemelendő, hogy 8%-ról 20%-ra nőtt azoknak a rosszul tájékozott jogászoknak a részesedése, akik szerint a közösségi versenyjog csak a multinacionális cégekre terjed ki. (22.b. ábra)

22.b. ábra

Igazak vagy hamisak a magyar versenyjog és az EU kapcsolatáról szóló alábbi állítások? (% , 2004)

A Versenytörvénnyel korábban foglalkozó jogászok és azok, akiknek volt is már ezzel kapcsolatos ügyük az átlagosnál nagyobb arányban (83% és 79%) tudták, hogy a kartellügyeket az Európai Bizottság a tagállamokban is vizsgálhatja. Az ügyvédek és a polgári bírók a több jogászhoz képest nagyobb arányban (70% és 77%) tudják, hogy a GVH az EU versenyszabályait is alkalmazhatja munkája során, ugyanakkor az államigazgatásban dolgozók nem egészen fele (45%) és a vállalati jogászok kicsit több, mint fele (58%) tudta ezt. Az államigazgatásban dolgozó jogászok az átlagosnál nagyobb arányban (62%) válaszolták – helytelen ismeretekre alapozva –, hogy a GVH határozatait meg lehet támadni az Európai Bíróságnál.